

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

LEDEN / ÚNOR 2007

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2007

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Mikš	ředitel IPK a jednatel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	výkonný ředitel

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již osmnáctým rokem
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytička-asistentka

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společně zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	II. Aktuální problémy	25
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	14	2.1 Budoucnost EU	25
1.1 Evropský parlament	14	Berlínská deklarace a budoucnost euroústavy	25
Rozprava o klimatických změnách	14	2.2 Euro a Pakt růstu a stability	26
Třetí železniční balík	15	2.3 Financování EU	28
Volba předsednictva a vedení jednotlivých výborů	15	Revize rozpočtové politiky EU a rozpočet 2008	28
Zvýšení bezpečnosti na silnicích	16	2.4 Justice a vnitro	29
1.2 Evropský soudní dvůr	17	Kauza „tajné lety“ CIA	29
Rozsudek ve věci neuznávání cizích lékařských diplomů v České republice	17	2.5 Rozšíření a vnější vztahy EU	29
Rozsudek ve věci C-278/05 (týkající se práva na garanci doplňkových důchodových schémat ze strany státu v případě zaměstnavatelova úpadku)	17	Bulharsko a problém jaderné elektrárny Kozloduj	29
1.3 Komise	18	Srbsko a otázka Kosova	30
Aplikace trestního práva v oblasti ochrany životního prostředí	18	2.6 Zemědělství	31
Vysoké ceny mezinárodního roamingu	19	Modulace a rozvoj venkova	31
Pluralita médií	19	Reforma sektoru ovoce a zeleniny	31
Evropský trh s hypotékami	20	Reforma sektoru vína	32
Letištní balík	20	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	34
Značení potravin	21	IV. Žebříček plnění pravidel vnitřního trhu	35
Zelená kniha o zákazu kouření	21	V. Slovníček	36
Akční program na snížení administrativní zátěže	22	VI. Schémata rozhodovacích procedur	
Žebříček plnění pravidel vnitřního trhu	22	1. Schéma konzultační procedury	37
Revize emisí CO ₂ u automobilů	23	2. Schéma procedury spolupráce	38
		3. Schéma spolurozhodovací procedury	39
		4. Schéma rozpočtové procedury	40

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Rozprava o klimatických změnách

- Na únorové pařížské konferenci věnované globálním otázkám environmentálních hrozeb zazněla řada prohlášení vyzývajících ke konkrétním politickým i legislativním akcím pokud možno globálního dosahu (vytvoření globální agentury monitorující stav ohrožení životního prostředí s konkrétními pravomocemi zásahu). V této souvislosti lze připomenout úvodní projev francouzského prezidenta Jacquese Chiraca, který vyzval vlády i nevládní organizace k „trojí revoluci“, kulturní revoluci (má ji podnitit přijetí Všeobecné deklarace o právech a povinnostech týkajících se životního prostředí ze strany OSN), ekonomické revoluci a nové průmyslové revoluci (ve smyslu udržitelného rozvoje).
- *Ochrana životního prostředí a změny klimatu v agendě institucí EU*
- Zprávu o klimatických změnách projednávalo plénum EP 14. února, podstatná (z hlediska zásahu do jurisdikčního systému členských států) je též iniciativa Komise směřující ke zvýšení trestní odpovědnosti za činy mající za následek poškození životního prostředí (viz dále).
- K rozpravě na téma změn klimatu ovšem došlo již na plenárním zasedání 31. ledna, kterého se zúčastnil i komisař pro životní prostředí Stavros Dimas, jenž volal po aktivní podpoře EP vůči plánům Komise prosazovat závazné legislativní změny a požadavky v souvislosti s bojem proti změnám klimatu jak na mezinárodní úrovni, tak na úrovni tlaku na národní státy.
- Klimatické změny a globální oteplování mají tvořit také hlavní téma schůzky Rady ministrů pro životní prostředí 20. února, a to i v souvislosti s budoucím vypršením platnosti Kjótského protokolu a přípravou na konferenci věnovanou klimatickým změnám, kterou pořádá v prosinci 2007 OSN.

Třetí železniční balík

- Evropský parlament 18. ledna zamítl stávající podobu dlouhodobě projednávaného a kontroverzního třetího železničního balíku.
- *Liberalizace železniční dopravy*
- Pokud jde o liberalizaci osobní železniční dopravy, mezinárodní linky by měly být liberalizovány v roce 2010, jak se původně předpokládalo. Národní linky pak až v roce 2017, a to s možností pětiletého odkladu pro 12 členských zemí, které k EU přistoupily v letech 2004 a 2007.
- *Práva a povinnosti cestujících*
- Co se týče práv a povinností cestujících po železnici, odsouhlasil EP zprávu, která nepřejala argumentaci Rady (tj. že vyšší právní jistoty budou požívat prioritně cestující na mezinárodních linkách, neboť plošné zavedení tohoto opatření by znamenalo pro jednotlivé členské státy, resp. jejich železniční dopravce velmi vysoké náklady).
- *Certifikace strojvedoucích*
- V otázce certifikace strojvedoucích evropští poslanci požadují, aby jí byli povinováni všichni, již se ve vlacích jakkoli podílejí na aktivitách, které souvisejí s bezpečností.
- *Reakce aktérů*
- Zainteresovaní aktéři na daná rozhodnutí parlamentu zareagovali s ohledem na to, jaký zájem v celém procesu prosazují. Obecně platí, že zastánci restrikcí a rozšiřování nárokových práv (např. spotřebitelská organizace BEUC) zprávy EP přivítali, zatímco ti, již požadují, aby byla železniční doprava v EU jako celku liberalizována, je odmítli.
- *Další vývoj*
- V následujícím období se očekává otevření dohodovacího řízení o celém železničním balíku mezi Radou a EP.

Volba předsednictva a vedení jednotlivých výborů

- Výsledek voleb na plenárním zasedání 17. ledna potvrdil předpoklad, že předsedou Evropského parlamentu bude na následující dva a půl roku, tedy do nových voleb v červnu 2009, zvolen

dosavadní předseda nejsilnější frakce EPP-ED Němec Hans-Gert Pöttering.

- Inaugurační projev na plenárním zasedání 13. února, kterého se zúčastnilo 10 bývalých předsedů EP, předseda Komise Barroso i německá kancléřka Merkelová, měl naznačit priority jeho mandátu.
- *Změny na postech místopředsedů*
- Kromě změn na nejvyšším předsednickém postu přinesly lednové volby vedení EP také změny na postech místopředsedů, které se dotkly i ČR, jež svůj místopředsednický post ztratila. Naproti tomu však získala jeden z předsednických postů v rámci výborů, Miroslav Ouzký (EPP-ED) byl zvolen předsedou Výboru pro životní prostředí.
- *Změny ve vedení výborů EP*
- V rámci voleb vedení jednotlivých výborů došlo i k dalším zajímavým posunům. Za zaznamenaní stojí především skutečnost, že v rámci vedení výborů, včetně předsednických funkcí, došlo k podstatnému posílení zastoupení Polska.
- Úspěch Polska při obsazování důležitých postů v EP lze dokládat např. na změně vedení důležitého Výboru pro zahraniční otázky (Jacek Saryusz-Wolski z EPP-ED). Dále Poláci získali důležité místopředsednické posty např. ve výboru rozpočtovém, pro rozpočtovou kontrolu a zemědělském.

Zvýšení bezpečnosti na silnicích

- Evropský parlament 18. ledna přijal na svém plenárním zasedání zprávu reagující na střednědobé hodnocení Akčního programu pro bezpečnost na silnicích ze strany Komise a požádal o zavedení celoevropských rychlostních limitů a limitů na množství alkoholu v krvi.
- *Obsah*
- EP požádal o důslednou implementaci národních legislativních předpisů a o akci na úrovni Unie, především pak o zavedení celoevropských rychlostních limitů, nulových limitů na množství alkoholu v krvi, studii týkající se harmonizace dopravního značení a dopravních předpisů v celé EU, certifikaci instruktorů autoškol, zákaz předjíždění pro kamiony nad 12 tun a povinnost používat při telefonování handsfree.
- *Reakce aktérů*
- Komise reagovala konstatováním, že nemá v dané oblasti příslušné kompetence a může vykonávat toliko pouze konzultační roli.
- *Další vývoj*
- Pokud jde o další vývoj, neočekává se v následujícím období nic konkrétního.

1.2 Evropský soudní dvůr

Rozsudek ve věci neuznávání cizích lékařských diplomů v České republice

- Evropský soudní dvůr vydal 18. ledna rozsudek, v němž byla ČR odsouzena za to, že (podle tvrzení Komise) neuznává cizí lékařské diplomy, v důsledku čehož nemohou zahraniční lékaři a zubaři v ČR svobodně nabízet své služby.
- *Sporné body*
- Daný rozsudek je prvním, jenž ČR prohrála, a zároveň upozorňuje na obecný problém, který (krom jiného) brání volnému pohybu pracovních sil v rámci EU. Uznávání profesních kvalifikací je vedle stále platného přechodného období a tradice hlavní důvodem nízké pracovní mobility v EU.
- *Další vývoj*
- ČR bude na základě rozsudku ESD nucena implementovat směrnici, jež umožňuje lékařům a zubařům z jiných členských zemí poskytovat své služby v cizině. (Měla tak přitom učinit již v době, než k EU vůbec přistoupila.)

Rozsudek ve věci C-278/05 (týkající se práva na garanci doplňkových důchodových schémat ze strany státu v případě zaměstnavatelského úpadku)

- Evropský soudní dvůr vydal 25. ledna rozsudek, v němž rozhodl, že stát nemá explicitní povinnost garantovat zaměstnancům úspory z doplňkových důchodových schémat v případech, že dojde k zaměstnavatelskému úpadku. Na druhou stranu však konstatoval, že je nezbytné, aby stát dodržoval směrnici z roku 1980, jež se věnuje ochraně pracovníků v případě úpadku zaměstnavatele. Jinak řečeno, garance úspor z důchodových schémat nelze považovat za automatické, nicméně v některých případech k nim stát přistoupit musí.
- *Sporné body*
- Obecně řečeno tento rozsudek znamená, že je vždy nezbytné posuzovat případ od případu. Riziko ztráty části úspor z doplňkových důchodových schémat přitom zůstává. Z hlediska české situace se jedná o podstatný rozsudek v tom smyslu, že má potenciál modifikovat zdejší debatu o způsobu budoucí důchodové reformy a jejích konkrétních parametrech.

1.3 Komise

Aplikace trestního práva v oblasti ochrany životního prostředí

- 9. února přijala Komise návrh směrnice umožňující v určitých případech aplikovat postihy z oblasti trestního práva v rámci ochrany životního prostředí.
- *Obsah směrnice*
- Směrnice má dle zveřejněného návrhu přesně definovat kategorie zvláště závažných činů, které mají za následek poškození životního prostředí. V těchto případech má být dle návrhu uplatněn postih užitím trestněprávních prostředků ze strany členských států. Frattiniho návrh obsahuje také konkrétní sankce za tyto činy, které by měly být ve všech členských státech uplatňovány stejným způsobem, pro členské státy by tedy přijetí této směrnice znamenalo především potřebu přizpůsobit své trestní právo těmto požadavkům.
- Mezi zvláště závažnými činy, které by měly být dle návrhu stíhány a postihovány na základě trestně právních norem, jsou přitom jmenovány např. záměrné vypouštění či únik nebezpečných substancí s následkem poškození vodních či půdních zdrojů, ovzduší, fauny i flóry a ohrožující lidské zdraví, ilegální převoz nebezpečných substancí, ilegální provoz nebezpečné průmyslové výroby či skladování nebezpečných substancí, transport a ilegální obchod s nukleárním materiálem, obchod s ohroženými druhy organismů, obchodování a používání substancí poškozujících ozonoféru apod.
- Pokud jde o navrhovanou výši postihů, mělo by se jednat o pokuty ve výši 300 000 € až 1,5 mil. €, ale je možné uložit i nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání jednoho až deseti let.
- *Legislativní pozadí*
- Velmi zajímavé je přitom legislativní pozadí návrhu směrnice. Není opřen o znění primárních smluv, ale o rozsudek Evropského soudního dvora z roku 2005 (rozsudek C-176/03). Na jeho základě ESD zrušil rámcové rozhodnutí Rady pro justici a vnětro týkající se ochrany životního prostředí trestním právem (2003/80/JAI), založené na člancích 29, 31 a 34(2)b Smlouvy o ES.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

- Komisařka pro informační společnost Viviane Redingová v lednu znovu obhajovala svou vizi regulace vysokých cen mezinárodního roamingu,

navzdory britsko-francouzskému návrhu, který se objevil na půdě Rady na konci loňského roku.

- *Sporné body*
- Komisařka Redingová tvrdí, že návrh Rady je možná flexibilní, ale mýjí se s jejím záměrem snížit ceny pro všechny uživatele roamingu.
- Právě zde přitom tkví hlavní problém celé myšlenky normativně stanovovat vyšší cen roamingu. Pomineme-li skutečnost, že roaming není tzv. univerzální služba, existují alternativy (byť technologicky odlišné), jeho ceny se permanentně snižují a mobilní operátoři se významně podílejí i na penetraci EU internetem (přičemž regulace je v tomto směru minimálně nepřímou omezí), je hlavním politickým argumentem proti regulaci fakt, že jejím primárním cílem není samotné meritum věci, ale snaha naplnit ze strany institucí EU podstatu tzv. evropského občanství a definovat Komisi jako autoritu, k níž mají občané EU vznášet své požadavky bez ohledu na její charakter a povahu EU coby svébytné instituce.
- *Další vývoj*
- Německé předsednictví hodlá ve věci roamingu dospět ke shodě do poloviny června.
- Poslední informace hovoří o tom, že německé předsednictví předloží svůj kompromisní návrh (jenž uspokojí nejen Komisi, ale i EP) na zasedání Rady 15. března. EP pak hodlá příslušnou zprávu schválit do konce května.

Pluralita médií

- Komisařky Viviane Redingová a Margot Wallströmová 16. ledna prezentovaly čtyři kroky, jež by měly zajistit zvýšení plurality médií v EU.
- *Obsah*
- Zmiňovanými čtyřmi kroky by měl být nejprve pracovní dokument Komise na téma plurality médií, jenž by monitoroval aktivity na tomto poli u třetích stran (např. Rada Evropy), dále pak nezávislá studie mapující stav plurality médií v jednotlivých členských státech, sdělení Komise týkající se indikátorů plurality médií ve spojení s veřejnou konzultací na toto téma a konečně další studie věnovaná naplňování uvedených indikátorů.
- *Sporné body*
- Tento seznam aktivit působí sofistikovaně, nicméně má několik zásadních nedostatků. Prvním z nich je fakt, že jejich výsledkem má být pouhé sdělení, což fakticky znamená, že případné návrhy na posílení plurality médií budou jen nezávazné.
- Ponecháme-li stranou finanční dopad zamýšlených kroků a jejich předpokládaný výsledek, pak lze jako nejzávažnější nedostatek této aktivity označit fakt, že vychází z mylné představy

o možnosti demokratizace EU prostřednictvím zvýšení plurality médií.

- *Další vývoj*
- Další aktivity na tomto poli budou v následujícím období spjaty především s projednáváním revize směrnice o televizi bez hranic.

Evropský trh s hypotékami

- Komise 18. ledna zveřejnila dvě zprávy, jež potvrzují její domněnku, že vytvoření celoevropského trhu s hypotékami je v principu možné.
- *Obsah*
- Zprávy se zaměřily jak na makro-, tak i na mikroekonomické aspekty, a přestože nedospěly ke konkrétním závěrům, podle Komise jednoznačně ukázaly, že potenciál pro vytvoření evropského trhu s hypotékami (resp. pro odstranění bariér) existuje.
- *Sporné body*
- Navzdory pozitivům, jež by měl přístup Komise přinést (zvýšení celkového HDP EU téměř o 1 %, zvýšení přeshraničních aktivit poskytovatelů hypoték až o 70 %), je nicméně otázkou, jak bude daná otázka řešena po legislativní stránce.
- *Další vývoj*
- Komise hodlá předložit příslušný podrobný návrh (bílou knihu) do června letošního roku.

Letištní balík

- Komise 24. ledna zveřejnila tzv. letištní balík, soubor tří textů souvisejících s provozem na evropských letištích.
- *Obsah*
- Balík sestává z návrhu směrnice o letištních poplatcích, zprávy o implementaci směrnice 96/67 o pozemních službách a sdělení o kapacitě, efektivitě a bezpečnosti letišť v Evropě. Čistě legislativním návrhem je jen první z textů (ostatní pouze referují o aktuální stavu, bez aktuálních legislativních ambicí).
- *Hodnocení*
- Z původní verze návrhu, který se dostal na veřejnost již dříve, byla vypuštěna explicitní možnost stanovovat letištní poplatky na základě hlučnosti letadel a jejich emisí. V tomto směru jde o pozitivní posun v tom smyslu, že minimálně první (zainteresovanými institucemi dosud neprojednaná) verze návrhu klade na aerolinky i letiště menší nároky, než se původně čekalo.
- *Další vývoj*
- Nyní se předpokládá projednání návrhu v EP a Radě. Směrnice by měla vstoupit v účinnost rok a půl po svém schválení.

Značení potravin

- Komise v únoru zahájila veřejnou konzultaci na téma značení potravin a případných změn v tomto směru.
- *Pozadí*
- Důvodem pro tento krok byl mj. fakt, že příslušná unijní legislativa je podle Komise již zastaralá a neplní svůj účel.
- *Obsah*
- Mělo být dojít k revizi toho, co by mělo být na potravinách značeno obligatorně a co pouze nezávazně či kde by mělo značení na potravině konkrétně být. Rovněž by mělo dojít ke zvážení, zda neučinít poskytované informace „uživatelsky přívětivějšími“.
- *Sporné body*
- Problémem zamýšlených opatření bude pravděpodobně dopad na producenty potravin, resp. zodpovězení otázky, nakolik jejich implementace napomůže spotřebitelům a nakolik zatíží výrobce. Další rovina téhož představuje fakt, že zhruba polovinu potravin v EU produkují malé a střední podniky. Právě ty by pak byly patrně vzrůstající regulatorní zátěží v budoucnu nejvíce postiženy.
- *Další vývoj*
- Konkrétní legislativní návrh by měl být zveřejněn přibližně do poloviny roku 2007.

Zelená kniha o zákazu kouření

- Komise 30. ledna zveřejnila zelenou knihu „K Evropě bez tabákového kouře: možnosti politiky na úrovni Evropské unie“ a zároveň zahájila příslušnou veřejnou konzultaci na dané téma. Jejím předmětem má do začátku května být nejen zvážení potenciálního přínosu úplného zákazu kouření na veřejnosti, ale zároveň i možných výjimek a role EU v této oblasti.
- *Obsah*
- Na základě konzultace, jež předpokládá jednu z pěti možných cest (status quo; dobrovolná národní opatření; nezávaznou koordinaci národních úprav z EU; doporučení Rady nebo Komise; závaznou legislativu), bude sepsáno sdělení, jež se zaměří na další (konkrétní) kroky.
- *Sporné body*
- Přestože prozatím neexistuje jednoznačná tendence k harmonizaci zákazu kouření na úrovni EU, komisař Kyprianou takový postup nevyloučil.
- Hodnocení uvedených záměrů naráží na řadu problémů. I když Komise k zelené knize přiložila výsledky různých statistických šetření, přesvědčivě nedokazuje, že by zamýšlené kroky měly i zamýšlený efekt.

- Komise nebere v potaz náklady, které by vznikly při implementaci případné unijní normy, nehledě na otázku, zda (či nakolik) je takový postup vůbec v souladu s cíli, jež si EU sama vytyčila.
- *Další vývoj*
- Sdělení vycházející z konzultace zelené knihy bude zveřejněno na přelomu let 2007–2008 a potenciální legislativní návrhy pak nejspíše v roce 2008.

Akční program na snížení administrativní zátěže

- Komise 31. ledna zveřejnila Akční program na snížení administrativní zátěže. Jeho cílem mají být konkrétní kroky, jež napomohou zpřehlednit a zjednodušit podnikatelské prostředí v EU.
- *Hodnocení a sporné body*
- Jakoukoli iniciativu ve smyslu snižování byrokracie na úrovni EU je potřeba vítat (což platí i o tomto Akčním programu), nicméně nelze opomínat ani případné nedostatky, jež mohou jejich potenciál výrazně (v negativním slova smyslu) ovlivňovat. V tomto směru je třeba zmínit např. skutečnost, že akční program se fakticky zaměřuje na předpisy, jež byly dříve vytvořeny právě na evropské úrovni.
- Dalším problémem je fakt, že Akční program sice předpokládá výrazné zlepšení podnikatelského prostředí v EU, pro jeho naplnění je ovšem třeba ve většině případů zahájení standardního legislativního procesu. Bez podpory Rady a především EP se Komise neobejde.
- *Další vývoj*
- Kromě prezentace Akčního programu na úrovni Evropské rady Komise další kroky nezveřejnila.

Žebříček plnění pravidel vnitřního trhu

- Komise 1. února zveřejnila (jako již tradičně) svůj pravidelný žebříček, v němž posuzuje naplňování norem vnitřního trhu jednotlivými členskými státy (Internal Market Scoreboard).
- *Obsah*
- Oproti minulému hodnocení došlo ke zvýšení celkové schopnosti členů EU implementovat přijatou legislativu a v průměru podle Komise zbývá naplnit 1,2% přijatých norem (v červenci 2006 šlo o 1,9%, přičemž referenční hranici stanovenou v roce 2001 je 1,5%).
- Přehled výsledků podle jednotlivých zemí je uveden v části IV.

Revize emisí CO₂ u automobilů

- Komise 7. února dospěla v rámci kolegia komisařů ke shodě a po dvou týdnech sporů mezi komisaři Dimasem a Verheugenem navrhla, aby do roku 2012 byly maximální emise CO₂ u automobilů stanoveny na 130 g na kilometr (což odpovídá zhruba spotřebě 4,5 l na 100 km u naftových motorů a 5 l u benzinových motorů).
- *Pozadí návrhu*
- Návrh Komise byl zveřejněn proto, že se stalo zřejmým, že výrobci automobilů nesplní do roku 2009 nezávazný cíl snížit emise CO₂ pod hranici 140 g na kilometr.
- *Obsah návrhu*
- Výsledný návrh počítá s limitem 130 g emisí CO₂ na kilometr (u dodávek 175 g), přičemž se předpokládá, že výrobci automobilů ve výsledku dosáhnou – za pomoci komplementárních opatření (vhodnější (bio)palivo, pneumatiky, klimatizace, indikátory správného řazení ap.) – výše zmíněných 120 g na kilometr.
- *Sporné body*
- Navzdory uvedeným cílům není ani po zveřejnění návrhu jasné, jakou podobu by měla mít výsledná legislativní norma; legislativní návrh jako takový Komise nepřestavila. Kromě toho je velmi sporné, nakolik právě omezení emisí CO₂ EU napomůže dostát jejím kjótským závazkům, nehledě na fakt, že samotný kjótský proces je ve svých základech poměrně snadno zpochybnitelný. Další rovinu kritiky představují reakce jednotlivých aktérů: jak výrobci automobilů, tak environmentalisté reagovali na návrhy Komise negativně.
- Z hlediska ČR jsou platné všechny tyto argumenty. Navíc je stále patrnější, že česká ekonomika je v mnoha směrech výrazně závislá právě na produkci automobilů. V důsledku by tak mohlo dojít nejen ke zvýšení cen automobilů, ale především ke snížení početních stavů zaměstnanců v automobilovém průmyslu i přílehlých sektorech.
- *Další vývoj*
- Nová strategie bude v následujícím období prezentována v EP a Radě. Na přelomu letošního a příštího roku se předpokládá předložení konkrétního legislativního návrhu.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Berlínská deklarace a budoucnost euroústavy

- Předsednické Německo se v únoru pustilo do přípravy očekávané Deklarace o budoucnosti Evropy, která má být 25. března podepsána v Berlíně zástupci klíčových institucí EU. Diskuse na poli institucí a mezi různými aktéry integračního procesu se tedy již od února soustřeďovala na otázku, jaké principy by měly být v rámci deklarace zahrnuty a zdůrazněny.
- Obsah deklarace byl v tomto smyslu také předmětem jednání plenárního zasedání EP konaného ve dnech 12. – 15. února. V rozpravě vedené na zasedání pléna zazněly požadavky, aby byly využity navrhované pasáže zdůrazňující ekonomickou a sociální solidaritu jako hlavní báze integračního procesu k tomu, aby Berlínská deklarace požadovala od členských států i solidaritu politickou.
- Polský prezident Kaczyński se během lednové návštěvy kancléřky Merkelové v dalších členských zemích EU, kde významné téma tvořila právě budoucnost euroústavy, vyjádřil, že Polsko se spíše přiklání k variantě opuštění stávajícího dokumentu a případnému sepsání smlouvy nové. Nastínil v tomto smyslu i představu Polska, které by chtělo při přípravě této smlouvy hrát aktivní roli, o jejím obsahu. Variantu nové smlouvy prezentoval i premiér Topolánek jako postoj České republiky. Podobnou variantu, která nepočítá s opětovným předkládáním návrhu, jenž byl zamítnut v referendech ve Francii a v Nizozemí, k ratifikaci, akcentuje i Velká Británie.
- *Debata o euroústavě*
- Státy, které dosud neratifikovaly stávající návrh euroústavy, se hned v prvních měsících roku 2007 ocitly pod poměrně značným tlakem.
- *Euroústava a 50. výročí Římských smluv*
- Výzvami k „zodpovědnosti“ politických reprezentací zemí, jež ratifikaci ústavní smlouvy dosud nepodnikly, se v lednu a únoru výrazně připojili i představitelé Itálie, ministr zahraničí Massimo D'Alema a prezident Giorgio Napolitano, bývalý člen italské komunistické strany, někdejší předseda výboru EP pro konstitucionální otázku a také člen Konventu, který návrh ústavního textu připravoval.
- Německé předsednictví iniciovalo vytvoření institutu tzv. šerpů z podnětu německého před-

sednictví. Šerpové či zmocněnci pro jednání o budoucnosti euroústavy by měli koordinovat ve spolupráci s německým předsednictvím další přípravu dokumentu, který má nastínit další budoucnost změny primárního práva a eventuelní konstitucionalizace EU.

- Za ČR byli zmocněnci pro jednání o euroústavě jmenováni poslanec EP Jan Zahradil (EPP-ED), který se účastnil též jednání Konventu o přípravě stávajícího návrhu ústavní smlouvy, a bývalý ministr obrany Jiří Šedivý.

2.2 Euro a Pakt růstu a stability

- 13. února obdržela Komise další žádost od nové členské země o členství v eurozóně, tentokrát je žadatelem Kypr. Pokud v následující střednědobé evaluační zprávě týkající se konvergenčního programu Komise a Evropská centrální banka konstatují pozitivní výsledek, může Kypr přijmout společnou měnu k 1. lednu 2008 a nahradit eurem dosavadní vlastní měnu, kyperskou libru.
- *Výsledky evaluace konvergenčních a stabilizačních programů*
- Komise na přelomu ledna a února postupně zveřejňovala výsledky evaluace tří konvergenčních (Kypr, Dánsko, Slovinsko) a stabilizačních programů (Francie, Německo, Itálie, Slovinsko a Nizozemí). Rumunsko, Rakousko a Česká republika do 15. února své programy nedodaly, v ČR byl tento fakt způsoben nestabilní situací po volbách 2006, která umožnila sestavení vlády až na sklonku roku.
- Komise se v únoru na základě posouzení konvergenčních programů zabývala otázkou neplnění jednoho z maastrichtských kritérií, nadměrného rozpočtového deficitu u jedné ze členských zemí, která se na vstup do eurozóny teprve připravuje, Polska.
- Vůči Polsku vydala druhé doporučení, které ukládá povinnost snížit rozpočtový schodek pod limit 3% HDP ne do konce roku 2009, jak Komise původně zvažovala, ale už do konce roku 2007 (Polsko však v roce 2007 očekává rozpočtový schodek ve výši 3,4% HDP, na tuto hodnotu se Polsku podařilo snížit svůj rozpočtový schodek z 5,4% HDP v roce 2005). Snahou Polska tedy nyní bude obhájit penzijní reformy jako dostatečný důvod pro odklad plnění rozpočtového kritéria až do roku 2009.

2.3 Financování EU

Revize rozpočtové politiky EU a rozpočet 2008

- V rámci Komise již započala příprava diskutované reformy rozpočtové politiky EU plánované na období 2008–2009.
- V lednu přijala Komise „cestovní mapu“, nyní hodlá vstoupit do konzultací s dalšími zainteresovanými institucemi a ohlásit první parametry možné revize do poloviny roku 2007.
- Již přitom avizovala, že nesmí jít o vytváření zcela nové finanční perspektivy, což v první řadě znamená, že nelze příliš počítat s podstatnými změnami výdajové stránky rozpočtu a jejích stropů, což byl zpočátku hlavní požadavek britské strany při přípravě finanční perspektivy 2007–2013. Reforma se zřejmě zaměří v první řadě na příjmovou stránku s ambicemi vytvoření nového příjmového zdroje. Existují i tendence spojovat reformu rozpočtové politiky s reformou institucionální struktury EU.
- *Přípravy rozpočtu pro rok 2008 a politická strategie Komise*
- V Komisi již během února započal proces přípravy rozpočtu na rok 2008. Místopředsedkyně Komise a komisařka pro meziinstitucionální spolupráci Margot Wallströmová se přitom rozhodla v rámci podpory meziinstitucionální komunikace vstoupit již nyní do dialogu s EP, respektive s lídry jednotlivých politických skupin o přípravě politické strategie Komise na rok 2008.
- Rozpočet na rok 2008 se tak nepřímo dostane do agendy EP již v únoru a březnu 2007, kdy má nejprve rozpočtový výbor (26. – 27. února) a poté plénum (14. března) jednat o zprávě týkající se právě politické strategie Komise na rok 2008.

2.4 Justice a vnitro

Kauza „tajné lety“ CIA

- EP na svém plenárním zasedání schválil další z poměrně kontroverzních zpráv, které vyvolaly rozporuplné reakce zejména ze strany některých členských států. Jednalo se o zprávu mapující výsledky roční činnosti a vyšetřování ad hoc výboru, který byl ustaven v rámci EP za účelem prošetření kauzy existence tzv. tajných věznic CIA, které měly existovat na území některých evropských států a sloužit k dlouhodobému zadržování osob podezřelých z podílu na teroristické činnosti, v té souvislosti zatčených a vyšetřovaných americkou tajnou službou CIA.

- *Obsah zprávy*
- Zpráva vyzněla poměrně velmi ostře, konstatovala totiž, že řada členských států byla s existencí těchto praktik na evropském území v letech 2001–2005 obeznámena, kryla je či dokonce na nich spolupracovala. Největší výhrady v tomto směru směřovaly k Polsku a Rumunsku, ze spolupráce s americkou CIA byly obviněny také italské tajné služby, podezření, které padlo na tehdejšího ministra vnitra a současného komisaře pro justici a vnitřní věci Frattiniho, však zpráva vyvrátila.

2.5 Rozšíření a vnější vztahy EU

Bulharsko a problém jaderné elektrárny Kozloduj

- Se vstupem Bulharska do EU vzrostl ze strany EU též tlak na řešení jednoho z nejpalčivějších problémů bulharských přístupových jednání, problém budoucnosti jaderné elektrárny Kozloduj.
- *Politické a legislativní pozadí*
- Elektrárna Kozloduj sloužila Bulharsku také jako významný zdroj příjmů z exportu elektrické energie (zejména do Řecka a Turecka), k uzavření nejstarších bloků elektrárny došlo současně se vstupem Bulharska do EU k 31. prosinci 2006. 1. února 2007 přitom poněkud překvapil požadavek bulharského prezidenta Georgi Parvanova adresovaný Evropskému parlamentu, aby došlo ke znovuotevření již uzavřených bloků elektrárny z důvodu nadměrných ztrát v oblasti zásobování elektrickou energií, které se dle Parvanova dotýkají celého Balkánu a vyvolávají v oblasti energetickou krizi.
- EU tento postup prozatím odmítá, přestože se bulharský prezident odvolává na výsledky expertíz Mezinárodního ústavu pro atomovou energii (IAEA), který konstatoval, že neexistují žádné technické překážky pro znovuotevření uzavřených reaktorů.

Srbsko a otázka Kosova

- Na přelomu ledna a února se v centru pozornosti institucí EU v souvislosti se strategií rozšiřování, která je ve střednědobém horizontu zacílena na západní Balkán, ocitlo Srbsko, včetně otázky Kosova a budoucnosti jeho statutu.
- *Legislativní a politické pozadí*
- Strategie Komise mezi dalšími potenciálními kandidáty členství explicitně jmenovala státy západního Balkánu (Albánie, Bosnu a Hercego-

vinu, Černou Horu a také Srbsko) a zmiňovala též Kosovo jako oblast angažmá EU prostřednictvím spolupráce s UNMIK a Zvláštním vyslancem generálního tajemníka OSN Marttim Ahtisaarim. Zdůrazňovala přitom zvláštní status Kosova a potřebu jeho politického i právního vyjasnění jako podmínku dalšího rozvoje a eventuelního přibližování EU.

- Situaci ovlivnily srbské parlamentní volby, v nichž zvítězily síly s reformním programem, a také další kolo jednání mezi Ahtisaarim, albánskými vůdci a srbskou vládou byla plánována od 12. do 23. února ve Vídni.
- Na schůzce Všeobecné rady 12. února se zřejmě i proto členské státy EU usnesly, že obnoví jednání se srbskou stranou o uzavření Dohody o stabilizaci a asociaci s ohledem na výsledky voleb i na ochotu srbské strany spolupracovat s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), navzdory tomu, že stále nedošlo k zatčení a vydání válečných zločinců Ratka Mladiče a Radovana Karadžiče.
- Ne všechny členské státy byly ovšem v podpoře tohoto rozhodnutí jednotné, nejvstřícnější postoj vůči Srbsku vykazovaly Rakousko, Itálie, Španělsko, Řecko a Slovinsko, tedy převážně státy geograficky blízké, tvrdší postoj naopak zastávala Velká Británie a některé severské státy.

2.6 Zemědělství

Modulace a rozvoj venkova

- Na plenárním zasedání 14. února EP již podruhé zamítl návrh Komise týkající se schématu tzv. modulace.
- *Co je modulace?*
- Princip modulace znamenal jednu z inovací střednědobé revize společné zemědělské politiky z roku 2003. Jedná se o umožnění přesunu části přímých plateb poskytovaných na základě schématu jednotné platby na farmu (SPS) do financování programů rozvoje venkova.
- Prozatím tento systém umožňoval 5 % modulaci, přičemž probíhaly intenzivní diskuse o tom, zda má být tato modulace dobrovolná (na základě rozhodnutí příslušného členského státu, což Komise často interpretovala jako prvek „renacionalizace“ společné zemědělské politiky), či zda má být v rámci SZP povinná pro všechny členské státy. Počítalo se také do budoucna se zvýšením podílu této modulace.
- Zamítnutý návrh Komise počítal s povinnou 5 % modulací pro všechny členské státy, přičemž nad

její rámec měla být povolena ještě dobrovolná modulace dosahující 20%.

Reforma sektoru ovoce a zeleniny

- Parametry reformy byly zveřejněny 24. ledna 2007.
- *Cíle reformy*
- Jako cíle reformy Komise identifikovala snahu uvést do souladu s principy SZP sektory rajčat, citrusů, hrušek, nektarinek, broskví a sušeného ovoce (fíky, švestky, vinné hrozny), zlepšení konkurenceschopnosti, zvýšení spotřeby OaZ, větší zohlednění ekologických požadavků, vyšší finanční podporu pro ekologickou výrobu.
- Reforma přináší změny intervenčních a krizových mechanismů, součástí reformy je pochopitelně i plán plného zavedení systému jednotné přímé platby na půdu, na níž je pěstováno OaZ (celkem vyčleněna částka 800 mil. €). Důležitým prvkem je zohlednění ekologických
- S platností reformy se počítá od 1. ledna 2008, bude-li schválena do poloviny roku 2007.

Reforma sektoru vína

- Únorové plenární zasedání EP se věnovalo také diskusi o připravované reformě společného trhu s vínem.
- Reformou společného trhu s vínem se zabývalo plenární zasedání EP již 15. února, Komise přitom ještě neprezentovala konkrétní návrh reformy, pouze její uvažované principy. Konkrétní legislativní návrh chce z důvodu konání jarních francouzských prezidentských voleb Komise představit až po jejich skončení, krátce před letními prázdninami.
- *Sporné body*
- Vedle omezování vinné produkce vyklučováním náleží mezi nejvíce diskutované otázky problém výrobních postupů a doslazování vína (možnost zrušení dosavadní podpory tohoto postupu zajímá především moravské vinaře, jejichž pěstitelské oblasti náleží do severní části zóny B), budoucnost technické destilace vína a problematika soukromého skladování. V těchto bodech zpráva Batzeliové kritizovala již známé vize Komise. Ne všichni poslanci se s kritikou obsaženou právě v této zprávě ztotožňují, většina odmítala především diskutovaná opatření na omezení vinné produkce EU jako „šokovou terapii“ a obviňovala Komisi, že její vize zvýhodňuje především velké producenty.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Rozprava o klimatických změnách

Na únorové pařížské konferenci věnované globálním otázkám environmentálních hrozeb zazněla řada prohlášení vyzývajících ke konkrétním politickým i legislativním akcím pokud možno globálního dosahu (vytvoření globální agentury monitorující stav ohrožení životního prostředí s konkrétními pravomocemi zásahu). V této souvislosti lze připomenout úvodní projev francouzského prezidenta Jacquese Chiraca, který vyzval vlády i nevládní organizace k „trojí revoluci“, kulturní revoluci (má ji podníti přijetí Všeobecné deklarace o právech a povinnostech týkajících se životního prostředí ze strany OSN), ekonomické revoluci a nové průmyslové revoluci (ve smyslu udržitelného rozvoje).

Chirac varoval před „ekologickou válkou“, volal po svolání summitu hlav států a vlád, který by pomohl vytvořit parametry a řídicí principy pro politiku ochrany životního prostředí pro následujících 30–50 let a spojoval otázky globální ochrany životního prostředí a klimatu s nutností přijetí jednotných pravidel mezinárodního obchodu. Jakkoli je možné spatřovat v těchto prohlášeních především rétoriku, podobně jako lze v demonstrativním několikaminutovém vypnutí osvětlení veřejných budov a kulturních památek v řadě hlavních měst Evropy (včetně pařížské Eiffelovy věže) vidět spíše symbolické gesto, nelze pominout, že také pod vlivem probíhajících mezinárodních rozhovorů věnovaných v únoru otázkám životního prostředí nejen v Paříži, ale i Washingtonu, se problematika ochrany životního prostředí a změn klimatu dostala také na pořad jednání institucí EU.

Ochrana životního prostředí a změny klimatu v agendě institucí EU

Zprávu o klimatických změnách projednávalo plénum EP 14. února, podstatná (z hlediska zásahu do jurisdikčního systému členských států) je též iniciativa Komise směřující ke zvýšení trestní odpovědnosti za činy mající za následek poškození životního prostředí (viz dále).

K rozpravě na téma změn klimatu ovšem došlo již na plenárním zasedání 31. ledna, kterého se zúčastnil

i komisař pro životní prostředí Stavros Dimas, který volal po aktivní podpoře EP vůči plánům Komise prosazovat závazné legislativní změny a požadavky v souvislosti s bojem proti změnám klimatu jak na mezinárodní úrovni, tak na úrovni tlaku na národní státy. Obhajoval přitom tzv. energetický balíček, který v lednu prezentovala Komise, respektive ty jeho požadavky, které odkazují na využívání obnovitelných zdrojů energie, nahrazování fosilních paliv těmito zdroji a snižování emisí skleníkových plynů. Upozornil na důležitost nových legislativních návrhů, které by měly vzniknout na základě požadavků energetické strategie v průběhu roku 2007 a budou prvním testem její implementace do praxe.

Klimatické změny a globální oteplování mají tvořit také hlavní téma schůzky Rady ministrů pro životní prostředí 20. února, a to i v souvislosti s budoucím vypršením platnosti Kjótského protokolu a přípravou na konferenci věnovanou klimatickým změnám, kterou pořádá v prosinci 2007 OSN.

Očekává se, že ministři potvrdí ekologické závazky energetické strategie (snížit emise skleníkových plynů o 30% do roku 2020 v rámci všech rozvinutých zemí a až o 20% v rámci EU. Očekává se také, že energetická strategie předložená Komisí v lednu bude hlavním tématem jarního summitu Evropské rady v březnu 2007.

Kjótský protokol

Klimatické změny byly jako jedno z hlavních témat rozpravy v rámci agendy institucí EU akcentovány i z toho důvodu, že 16. února uplynuly 2 roky od vstupu Kjótského protokolu v platnost. Jeho podmínky mají vypršet v roce 2012, diskuse věnované environmentálním problémům včetně klimatických změn se tedy věnují i otázce nové smlouvy, která by se globálně věnovala problémům klimatických změn a jejich řešení.

Ke Kjótskému protokolu se přitom dosud nepřipojila řada zemí třetího světa zažívajících v současnosti výrazný hospodářský a průmyslový progres, omezení jeho limitů prostřednictvím podmínek protokolu tedy není v jejich zájmu. Na postoj států, které se dosud nepřipojily ke Kjótskému protokolu reagovaly také USA dosavadní neochotou zavázat se k podmínkám smlouvy. V rámci EU, která na me-

zinárodní aréně náleží k největším prosazovatelům podmínek Kjótského protokolu a jejich rozšíření na další státy, přitom protokol slouží už od svého vstupu v platnost v roce 2005 jako významný impuls pro vznik nové legislativy na poli ochrany životního prostředí i energetiky, jak dokládá vývoj zejména v posledních měsících. Tlak na rozšíření podmínek Kjótského protokolu na další státy přitom EU akcentuje především v rámci transatlantického dialogu, i když komisař Dimas ve svých posledních vyjádřeních zdůrazňuje i nutnost přimět státy třetího světa snížit produkované emise do roku 2020, jak protokol požaduje.

Třetí železniční balík

Evropský parlament 18. ledna zamítl stávající podobu dlouhodobě projednávaného a kontrolního třetího železničního balíku.

Legislativní pozadí

O dané problematice v monitorinzích pravidelně pojednáváme, proto se na tomto místě zaměříme jen na politické a meritorní posuny, k nimž došlo právě na posledním plenárním zasedání EP. Evropská poslanci hlasovali celkově o třech zprávách, a to ve druhém čtení.

Liberalizace železniční dopravy

Pokud jde o liberalizaci osobní železniční dopravy, mezinárodní linky by měly být liberalizovány v roce 2010, jak se původně předpokládalo. Národní linky pak až v roce 2017, a to s možností pětiletého odkladu pro 12 členských zemí, které k EU přistoupily v letech 2004 a 2007.

Důvodem pro posunutí druhého z termínů liberalizace byl především tlak zemí, kde k liberalizaci dochází obtížně už na základě národních opatření (např. Francie, Rakousko, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko). EP sice dosáhl relativně vysokého počtu hlasů ve prospěch rychlejší liberalizace, nicméně poslanci, kteří hlasovali pro, nezískali potřebnou absolutní většinu.

Práva a povinnosti cestujících

Co se týče práv a povinností cestujících po železnici, odsouhlasil EP zprávu, která nepřejala argumentaci Rady (tj. že vyšší právní jistoty budou požívat prioritně cestující na mezinárodních linkách, neboť plošné zavedení tohoto opatření by znamenalo pro jednotlivé členské státy, resp. jejich železniční dopravce velmi vysoké náklady). Naopak navrhl, aby existovala v celé EU možnost získat náhradu za zpoždění vlaku, aby byla všechna nádraží zpřístupněna zdravotně postiženým a aby

existovala i odškodnění za zranění či úmrtí s minimální garancí 120 tis. €.

Certifikace strojvedoucích

V otázce certifikace strojvedoucích evropská poslanci požadují, aby jí byli povinováni všichni, již se ve vlacích jakkoli podílejí na aktivitách, které souvisejí s bezpečností.

Jinak řečeno, mělo by dojít k rozšíření počtu lidí, u nichž by byla certifikace požadována.

Reakce aktérů

Zainteresovaní aktéři na daná rozhodnutí parlamentu zareagovali s ohledem na to, jaký zájem v celém procesu prosazují. Obecně platí, že zastánci restrikcí a rozšiřování nárokových práv (např. spotřebitelská organizace BEUC) zprávy EP přivítali, zatímco ti, již požadují, aby byla železniční doprava v EU jako celku liberalizována, je odmítli.

Mezinárodní asociace pro veřejnou dopravu (UITP) pak do debaty vnesla požadavek na inkorporaci specifického charakteru příměstské (regionální) a městské železniční dopravy, i s ohledem na možnost řešit tímto způsobem zácpy na silnicích a problémy s permanentním překračováním emisních limitů ve městech. Podle UITP by otázka práv a povinností cestujících po železnici měla jednoznačně spadat pod princip subsidiarity, tj. že by měla být předmětem kontraktu mezi železniční společností a příslušným místním úřadem, jehož povinností je zajišťovat veřejnou dopravu. Podobně se v dané záležitosti vyjádřily i organizace EIM či CER. CER se obává, že v důsledku pravidel souvisejících s právy a povinnostmi cestujících bude v nesouladu s právem EU většina dotčených přepravců.

Další vývoj

V následujícím období se očekává otevření rozhodovacího řízení o celém železničním balíku mezi Radou a EP.

Německé předsednictví přitom dalo najevo, že hodlá danou otázku řešit co nejrychleji, včetně možnosti ustoupit v některých otázkách EP (např. v položce práv a povinností cestujících).

Volba předsednictva a vedení jednotlivých výborů

Výsledek voleb na plenárním zasedání 17. ledna potvrdil předpoklad, že předsedou Evropského parlamentu bude na následující dva a půl roku, tedy do nových voleb v červnu 2009, zvolen dosavadní předseda nejsilnější frakce EPP-ED Němec Hans-Gert Pöttering.

Inaugurační projev na plenárním zasedání 13. února, kterého se zúčastnilo 10 bývalých předsedů EP, předseda Komise Barroso i německá kancléřka Merkelová, měl naznačit priority jeho mandátu. Pöttering jej však věnoval převážně obecnějším otázkám unijních hodnot, budování evropského občanství, otázkám institucionálních reforem a také posilování multikulturního dialogu. Podle očekávání se přihlásil především k myšlence ústavní smlouvy, na jejíž bázi má být podle něho postavena reforma EU a jejíž hlavní části by měly být dle Pötteringa implementovány do příštích voleb EP, tedy do roku 2009.

Změny na postech místopředsedů

Kromě změn na nejvyšším předsednickém postu přinesly lednové volby vedení EP také změny na postech místopředsedů, které se dotkly i ČR.

Podobně jako následná volba vedení jednotlivých výborů i výsledek volby vedení pléna zohlednil do značné míry populační sílu jednotlivých členských států a politických reprezentací jednotlivých států zastoupených ve frakcích. ČR tak přišla o místopředsednický post, který v letech 2004–2006 zastával Miroslav Ouzký (EPP-ED), do značné míry ve prospěch početně silnějších politických reprezentací zastoupených ve stejné frakci. Naproti tomu však ČR získala jeden z předsednických postů v rámci výborů, právě Miroslav Ouzký byl zvolen předsedou Výboru pro životní prostředí. ČR dále získala místopředsednické posty ve výborech pro zahraniční otázky (Libor Rouček, PES), pro rozpočtovou kontrolu (Petr Duchoň, EPP-ED), průmysl, výzkum a energii (Miloslav Ransdorf, GUE/NGL) či výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele (Zuzana Roithová, EPP-ED).

Změny ve vedení výborů EP

V rámci voleb vedení jednotlivých výborů došlo i k dalším zajímavým posunům. Za zaznamenaní stojí především skutečnost, že v rámci vedení výborů, včetně předsednických funkcí, došlo k podstatnému posílení zastoupení Polska.

Tento fakt odráží skutečnost, že Polsko je sice novou členskou zemí, jeho narůstající politická síla v EU, dokládána právě obsazováním některých klíčových funkcí v institucionální struktuře, se však odvíjí především od jeho velikosti a populační síly. Zmíněné posuny tedy naznačují, že zatímco v prvních letech po rozšíření nové členské země i v případě obsazování důležitých postů nezdědky čelily především „dvojímu standardu“ starší versus noví členové, nyní se situace postupně konsoliduje a převahu opět získává „klasická“ dichotomie velcí versus malí.

Úspěch Polska při obsazování důležitých postů v EP lze dokládat např. na změně vedení důležitějšího Výboru pro zahraniční otázky (Jacek Saryusz-Wolski z EPP-ED). Dále Poláci získali důležité místopředsednické posty např. ve výboru rozpočtovém, pro rozpočtovou kontrolu a zemědělském.

Zvýšení bezpečnosti na silnicích

Evropský parlament 18. ledna přijal na svém plenárním zasedání zprávu reagující na střednědobé hodnocení Akčního programu pro bezpečnost na silnicích ze strany Komise a požádal o zavedení celoevropských rychlostních limitů a limitů na množství alkoholu v krvi.

Pozadí

Podobný požadavek už vznesl výbor EP pro dopravu v listopadu 2006. Akční program pro bezpečnost na silnicích je nelegislativní aktivitou Komise, o níž jsme v monitorinzích už několikrát informovali, a jejím cílem je snížit počet úmrtí na silnicích do roku 2010 na polovinu.

Obsah

EP požádal o důslednou implementaci národních legislativních předpisů a o akci na úrovni Unie, především pak o zavedení celoevropských rychlostních limitů, nulových limitů na množství alkoholu v krvi, studií týkající se harmonizace dopravního značení a dopravních předpisů v celé EU, certifikaci instruktorů autoškol, zákaz předjíždění pro kamiony nad 12 tun a povinnost používat při telefonování handsfree.

Reakce aktérů

Komise reagovala konstatováním, že nemá v dané oblasti příslušné kompetence a může vykonávat toliko pouze konzultační roli.

Vyjádřila se tak už poněkolkáté, neboť obdobné požadavky nezazněly z EP poprvé. Na druhou stranu komisař pro dopravu Jacques Barrot se dlouhodobě vyjadřuje v tom směru, že by mělo dojít k harmonizaci vymáhání dopravních přestupků, měla by být zavedena povinnost celodenního svícení ap.

Další vývoj

Pokud jde o další vývoj, neočekává se v následujícím období nic konkrétního.

Akční program bude i nadále naplňován (bez legislativních návrhů) a jeho finální hodnocení bude zveřejněno až po jeho ukončení, tedy v roce 2010.

1.2 EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR

Rozsudek ve věci neuznávání cizích lékařských diplomů v České republice

Evropský soudní dvůr vydal 18. ledna rozsudek, v němž byla ČR odsouzena za to, že (podle tvrzení Komise) neuznává cizí lékařské diplomy, v důsledku čehož nemohou zahraniční lékaři a zubaři v ČR svobodně nabízet své služby.

Pozadí a obsah

ČR do svého právního řádu neimplementovala směrnici 93/16 o usnadnění volného pohybu lékařů a vzájemném uznávání jejich diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci a směrnici 78/686 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů, a to ani po zveřejnění odůvodněného stanoviska v červenci 2005.

Sporné body

Daný rozsudek je prvním, jenž ČR prohrála, a zároveň upozorňuje na obecný problém, který (krom jiného) brání volnému pohybu pracovních sil v rámci EU. Uznávání profesních kvalifikací je vedle stále platného přechodného období a tradice hlavní důvodem nízké pracovní mobility v EU.

Určitou změnu v tomto směru by mohl přinést tzv. evropský rámec pro kvalifikace (EQF), jenž by každému potenciálnímu migrantu (a jeho zaměstnavateli) poskytl základní informace o tom, jaké kvalifikace dosáhl a co je možné od něj v zaměstnání očekávat.

Další vývoj

ČR bude na základě rozsudku ESD nucena implementovat směrnici, jež umožňuje lékařům a zubařům z jiných členských zemí poskytovat své služby v cizině. (Měla tak přitom učinit již v době, než k EU vůbec přistoupila.)

V praxi by mělo dojít k tomu, že cizí lékaři by nebyli nuceni stát se členy stavovských komor před tím, než by chtěli začít ordinovat. České legislativní opatření již bylo přijato, nicméně nebylo podepsáno prezidentem republiky. Stalo se tak přitom ještě před parlamentními volbami v červnu 2006, což znamená, že legislativní proces se v dané věci musí vrátit na začátek. ČR každopádně bude muset zaplatit soudní výlohy a případně i pokutu, jež jí bude moci být uložena, pokud nesjedná nápravu ve lhůtě, již jí stanoví Komise.

Rozsudek ve věci C-278/05 (týkající se práva na garanci doplňkových důchodových schémat ze strany státu v případě zaměstnavatelova úpadku)

Evropský soudní dvůr vydal 25. ledna rozsudek, v němž rozhodl, že stát nemá explicitní povinnost garantovat zaměstnancům úspory z doplňkových důchodových schémat v případech, že dojde k zaměstnavatelově úpadku. Na druhou stranu však konstatoval, že je nezbytné, aby stát dodržoval směrnici z roku 1980, jež se věnuje ochraně pracovníků v případě úpadku zaměstnavatele. Jinak řečeno, garance úspor z důchodových schémat nelze považovat za automatické, nicméně v některých případech k nim stát přistoupit musí.

Pozadí

Rozsudek se týkal konkrétního případu z Velké Británie, kde došlo právě k úpadku zaměstnavatele a jednostrannému snížení výše zaměstnaneckých úspor téměř o polovinu. Právě to byl důvod k podání žaloby. Soud ji zamítl, čímž fakticky potvrdil, že zaměstnavatel může v situaci svého úpadku přistoupit i ke krácení úspor zaměstnanců, přičemž stát v této oblasti nemusí disponovat žádným korekčním mechanismem. Na druhou stranu však došlo i k potvrzení, že pokud stát není schopen garantovat práva zaměstnanců v případě zaměstnavatelova úpadku, může být adekvátně odsouzen.

Sporné body

Obecně řečeno tento rozsudek znamená, že je vždy nezbytné posuzovat případ od případu. Riziko ztráty části úspor z doplňkových důchodových schémat přitom zůstává. Z hlediska české situace se jedná o podstatný rozsudek v tom smyslu, že má potenciál modifikovat zdejší debatu o způsobu budoucí důchodové reformy a jejích konkrétních parametrech.

Pro zajištění její všeobecné akceptovatelnosti (zvláště pak požadavku na vlastní obligatorní penzijní (při)pojištění) by mělo dojít ke zvážení co nejšířší palety důsledků, jež by mohl daný rozsudek přinést. (A to i přesto, že stále zůstává pravdou, že rozsudky Evropského soudního dvora nejsou precedenty v pravém smyslu tohoto slova.)

1.3 KOMISE

Aplikace trestního práva v oblasti ochrany životního prostředí

9. února přijala Komise návrh směrnice umožňující v určitých případech aplikovat postihy z oblasti trestního práva v rámci ochrany životního prostředí.

Komisař Frattini následně obhajoval tento postup Komise poukazem na to, že oblast ochrany životního prostředí sice už od dob Jednotného evropského aktu náleží k oblastem, v nichž se EU snaží výrazně přebírat zodpovědnost za tvorbu legislativy, legislativa vznikající na tomto poli výrazněji od 90. let je však podle jeho slov implementována v jednotlivých členských státech výrazně nerovnoměrně. Tato změna, která by mohla znamenat poměrně významný zásah do právních řádů jednotlivých členských států má tedy podle Frattiniho významně přispět k harmonizaci práva v oblasti ochrany životního prostředí.

Obsah směrnice

Směrnice má dle zveřejněného návrhu přesně definovat kategorie zvláště závažných činů, které mají za následek poškození životního prostředí. V těchto případech má být dle návrhu uplatněn postih užitím trestněprávních prostředků ze strany členských států. Frattiniho návrh obsahuje také konkrétní sankce za tyto činy, které by měly být ve všech členských státech uplatňovány stejným způsobem, pro členské státy by tedy přijetí této směrnice znamenalo především potřebu přizpůsobit své trestní právo těmto požadavkům.

Komisař Frattini dokonce ve své řeči pronesené při příležitosti zveřejnění návrhu, jenž vyvolal na straně některých členských států určité znepokojení, prohlásil, že ochrana životního prostředí je v rámci EU otázkou občanské zodpovědnosti a morální povinnosti. Frattiniho v tomto stanovisku podpořil i komisař pro životní prostředí Stavros Dimas, podle jehož slov by jedním z adekvátních postihů za některé činy mající za následek poškození životního prostředí měl být i nepodmíněný trest odnětí svobody.

Mezi zvláště závažnými činy, které by měly být dle návrhu stíhány a postihovány na základě trestněprávních norem, jsou přitom jmenovány např. záměrné vypouštění či únik nebezpečných substancí s následkem poškození vodních či půdních zdrojů, ovzduší, fauny i flóry a ohrožující lidské zdraví, ilegální převoz nebezpečných substancí, ilegální provoz nebezpečné průmyslové výroby či skladování nebezpečných substancí, transport a ilegální obchod s nukleárním materiálem, obchod s ohroženými druhy organismů,

obchodování a používání substancí poškozujících ozonoféru apod.

Jakkoli jde v některých případech o oblasti, na něž se za určitých podmínek vztahují i opatření pro boj s organizovaným zločinem (např. ilegální obchod se štěpným materiálem), ve většině případů jde o poměrně bezprecedentní rozšíření kategorie trestných činů.

Pokud jde o navrhovanou výši postihů, mělo by se jednat o pokuty ve výši 300 000 € až 2,41 mil. €, ale je možné uložit i nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání jednoho až deseti let.

Výše trestu má záviset na tom, došlo-li k tomuto trestnému činu na základě hrubé nedbalosti či úmyslně a jaké byly následky činu (zda se jednalo o poškození vody, ovzduší, fauny, flóry či zda měl čin za následek zranění, případně úmrtí nějaké osoby).

Legislativní pozadí

Velmi zajímavé je přitom legislativní pozadí návrhu směrnice. Není opřen o znění primárních smluv, ale o rozsudek Evropského soudního dvora z roku 2005 (rozsudek C-176/03). Na jeho základě ESD zrušil rámcové rozhodnutí Rady pro justici a vnějškové věci týkající se ochrany životního prostředí trestním právem (2003/80/JAI), založené na člancích 29, 31 a 34(2)b Smlouvy o ES.

ESD ve svém rozsudku potvrdil, že možnost aplikace trestněprávních postihů je v kompetenci členských států, Komise má však možnost přijmout opatření, která přimějí členské státy k aplikaci trestního práva v případech, kdy je porušeno právo týkající se ochrany životního prostředí. Na základě článku 175 Smlouvy o ES je navíc tato norma přijímána nikoli jednomyslně, ale na základě kvalifikované většiny v Radě, navíc prostřednictvím spolurozhodovací procedury a s možností Komise následně kontrolovat implementaci této legislativy.

Hodnocení

Lze tedy konstatovat, že tento rozsudek ESD může výrazným způsobem pozměnit pozici práva ochrany životního prostředí v právním systému jako takovém a dále výrazně posílil pravomoci Komise v oblasti trestního práva vůči členským státům, jedná se tak o jeden z nejvýraznějších příkladů situace, kdy ESD výrazně podpořil Komisi v její snaze o posílení vlastních kompetencí a zároveň výrazně podpořil proces supranacionalizace v této dílčí oblasti justice a vnějškové věci bez změny primárních smluv. Tato úloha ESD byla velmi výrazná v oblasti vnitřního trhu v 70. a 80. letech, kdy právě ESD v praxi výrazně přispěl ke klíčovému posunu integrace a supranacionalizace v této oblasti, nabízí se tedy otázka, zda

snad nyní nepřichází doba podobných snah tentokrát v citlivé oblasti justice a vnitra, kde pozici ESD výrazně posílily revize primárního práva následující po podpisu Maastrichtu, zejména Amsterodamské smlouvy.

Návrh přirozeně potřebuje ještě schválení v rámci Rady a EP, kvalifikovaná většina mu však dává větší šanci na úspěch, i když lze očekávat, že vzbudí poměrně kontroverzní diskuse na půdě členských států a snad i EP.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

Komisařka pro informační společnost Viviane Redingová v lednu znovu obhajovala svou vizi regulace vysokých cen mezinárodního roamingu, navzdory britsko-francouzskému návrhu, který se objevil na půdě Rady na konci loňského roku.

Pozadí

O problematice a jejím pozadí jsme v monitorinzích již několikrát psali. Komise (zjednodušeně řečeno) navrhuje stanovení stropu pro velkoobchodní ceny, které si mezi sebou účtují jednotliví operátoři umožňující roamingové spojení, čímž by podle jejích předpokladů mělo dojít i ke snížení cen pro koncové uživatele této služby, a to až o 70 %. Rada se namísto toho staví za zprůměrování současných, stále se snižujících cen roamingu, bez stanovení explicitního stropu v průběhu prvních šesti měsíců platnosti připravovaného nařízení.

Sporné body

Komisařka Redingová tvrdí, že návrh Rady je možná flexibilní, ale mýjí se s jejím záměrem snížit ceny pro všechny uživatele roamingu.

Návrh Rady by podle ní vedl pouze k tomu, že by se snížení dotklo jen těch, kteří roamingu využívají často, nikoli však běžných občanů.

Právě zde přitom tkví hlavní problém celé myšlenky normativně stanovovat vyšší cen roamingu. Pomineme-li skutečnost, že roaming není tzv. univerzální služba, existují alternativy (byť technologicky odlišné), jeho ceny se permanentně snižují a mobilní operátoři se významně podílejí i na penetraci EU internetem (přičemž regulace je v tomto směru minimálně nepřímou omezí), je hlavním politickým argumentem proti regulaci fakt, že jejím primárním cílem není samotné meritum věci, ale snaha naplnit ze strany institucí EU podstatu tzv. evropského občanství a definovat Komisi jako autoritu, k níž mají občané EU vznášet své požadavky bez ohledu na její charakter a povahu EU coby svébytné instituce.

Další vývoj

Německé předsednictví hodlá ve věci roamingu dospět ke shodě do poloviny června.

Komise přitom bude sledovat jeho kroky s ohledem na přínos pro jednotlivé uživatele roamingu a s přihlédnutím ke srozumitelnosti a jednoduchosti zamýšlené normy. Zajímavé však je, že i Němci se v současnosti spíše stavějí za méně restriktivní návrhy Rady než za návrhy Komise. Otázkou rovněž zůstává, zda se regulace nakonec dotkne i jiných než hlasových služeb. V úvahách EP jsou např. SMS a emaily, i když Komise argumentuje, že implementaci i tohoto opatření by došlo k zásadnímu zpoždění v přípravách nařízení.

Poslední informace hovoří o tom, že německé předsednictví předloží svůj kompromisní návrh (jenž uspokojí nejen Komisi, ale i EP) na zasedání Rady 15. března. EP pak hodlá příslušnou zprávu schválit do konce května.

Pluralita médií

Komisařky Viviane Redingová a Margot Wallströmová 16. ledna prezentovaly čtyři kroky, jež by měly zajistit zvýšení plurality médií v EU.

Pozadí

Podobné téma pak bylo prezentováno i na konferenci ve dnech 18.–19. ledna v Berlíně. Daná aktivita je součástí dlouhodobější strategie EU čelit aktuálnímu stavu, kdy je podle jejích představitelů stále více médií „koncentrovaných“, čímž nedochází ke svobodné výměně informací. V tomto ohledu stačí připomenout např. Audiovizuální konferenci v roce 2005, konferenci Evropa ve vizi a Bílou knihu o komunikaci z roku 2006 či právě projednávanou revizi tzv. směrnice o televizi bez hranic. Aktivita v tomto směru však EU vyvíjela již v 90. letech.

Obsah

Zmiňovanými čtyřmi kroky by měl být nejprve pracovní dokument Komise na téma plurality médií, jenž by monitoroval aktivity na tomto poli u třetích stran (např. Rada Evropy), dále pak nezávislá studie mapující stav plurality médií v jednotlivých členských státech, sdělení Komise týkající se indikátorů plurality médií ve spojení s veřejnou konzultací na toto téma a konečně další studie věnovaná naplňování uvedených indikátorů.

Sporné body

Tento seznam aktivit působí sofistikovaně, nicméně má několik zásadních nedostatků. Prvním z nich je fakt, že jejich výsledkem má být pouze sdělení, což fakticky znamená, že případné ná-

vrhy na posílení plurality médií budou jen nezávazné.

Text inovované směrnice o televizi bez hranic na tom patrně nic nezmění, neboť daná otázka je v něm řešena (alespoň prozatím) pouhou deklarací, aniž jsou stanoveny její konkrétnější obrysy.

Ponecháme-li stranou finanční dopad zamýšlených kroků a jejich předpokládaný výsledek, pak lze jako nejzávažnější nedostatek této aktivity označit fakt, že vychází z mylné představy o možnosti demokratizace EU prostřednictvím zvýšení plurality médií.

Diskutabilní přitom je nejen charakter EU, ale i potenciál médií ji jakkoli změnit, nota bene v případě, že tzv. zpětná vazba mezi EU a jejími občany v současnosti fakticky neprobíhá a otázka např. celoevropských médií je zcela irelevantní, resp. vyžaduje spíše aktivitu „zezdola“.

Další vývoj

Další aktivity na tomto poli budou v následujícím období spjaty především s projednáváním revize směrnice o televizi bez hranic.

Se zveřejněním zmiňovaného sdělení Komise se pak počítá v průběhu roku 2008 a se druhou studií (o plnění indikátorů plurality médií) pak nejspíše v roce 2009.

Evropský trh s hypotékami

Komise 18. ledna zveřejnila dvě zprávy, jež potvrzují její domněnku, že vytvoření celoevropského trhu s hypotékami je v principu možné.

Pozadí

Komise zadala vypracování zpráv dvěma expertním skupinám v dubnu 2006 na základě zelené knihy z roku 2005. EP v listopadu 2006 myšlenku jako takovou podpořil.

Obsah

Zprávy se zaměřily jak na makro-, tak i na mikroekonomické aspekty, a přestože nedospěly ke konkrétním závěrům, podle Komise jednoznačně ukázaly, že potenciál pro vytvoření evropského trhu s hypotékami (resp. pro odstranění bariér) existuje.

V současnosti se přes hranice realizuje pouze zhruba 1 % všech hypoték.

Sporné body

Navzdory pozitivům, jež by měl přístup Komise přinést (zvýšení celkového HDP EU téměř o 1 %, zvýšení přeshraničních aktivit poskytovatelů hypoték až o 70 %), je nicméně otázkou, jak bude daná otázka řešena po legislativní stránce.

Např. návrh, jenž by měl zpřehlednit situaci na poli spotřebitelských úvěrů, je v rámci legislativního procesu dlouhodobě kontroverzní a na konci roku 2006 bylo na půdě Rady jeho projednávání (dočasně) zablokováno.

Další vývoj

Komise hodlá předložit příslušný podrobný návrh (bílou knihu) do června letošního roku.

Letištní balík

Komise 24. ledna zveřejnila tzv. letištní balík, soubor tří textů souvisejících s provozem na evropských letištích.

Obsah

Balík sestává z návrhu směrnice o letištních poplatcích, zprávy o implementaci směrnice 96/67 o pozemních službách a sdělení o kapacitě, efektivitě a bezpečnosti letišť v Evropě. Čistě legislativním návrhem je jen první z textů (ostatní pouze referují o aktuální stavu, bez aktuálních legislativních ambicí).

Cílem legislativního návrhu je stanovit pravidla pro určování výše letištních poplatků v rámci vyjednávání mezi letišti a aerolinkami na základě principů nediskriminace, transparentnosti a konzultace, aby byly přehlednější nejen pro dotčené společnosti, ale především – s odkazem na rozměr evropského občanství – pro cestující. Výsledná směrnice by se měla dotknout jen letišť s minimálním počtem milion cestujících ročně a/nebo 25 tis. tun nákladu ročně.

Hodnocení

Z původní verze návrhu, který se dostal na veřejnost již dříve, byla vypuštěna explicitní možnost stanovovat letištní poplatky na základě hlučnosti letadel a jejich emisí. V tomto směru jde o pozitivní posun v tom smyslu, že minimálně první (zainteresovanými institucemi dosud neprojednaná) verze návrhu klade na aerolinky i letiště menší nároky, než se původně čekalo.

V kontextu trendu poslední doby, kdy existují četné tendence omezovat rozvoj letecké dopravy v Evropě, se jedná návrh, jehož „vznětí“ je prozatím opačné. Potvrdily to mj. i organizace zastupující jak aerolinky (AEA), tak letiště (ACI-EUROPE). Důkazem je např. i to, že v jednotlivých členských státech by na základě nové směrnice neměl povinně vzniknout nový regulační orgán, jenž by dohlížel na její implementaci.

Další vývoj

Nyní se předpokládá projednání návrhu v EP a Radě. Směrnice by měla vstoupit v účinnost rok a půl po svém schválení.

Pokud jde o další dva dokumenty, žádné přímé změny (jak už bylo uvedeno) nevizují. Je nicméně pravda, že potenciálně umožňují normativní aktivitu, např. posílení pravomocí Evropské agentury pro leteckou bezpečnost (v roce 2008) či revizi nařízení 95/93 (o alokaci slotů na komunitárních letištích) a směrnice 2002/49 (o hluku). Důvodem, proč prozatím nebylo k uvedeným krokům přistoupeno, lze hledat mj. i v otázce změn v jiných sektorech dopravy. Komise vyjádřila obavy, že další „regulatorní skok“ by mohl vést k podobným protestům, jež se v uplynulých letech objevily v souvislosti s liberalizací přístavních služeb.

Značení potravin

Komise v únoru zahájila veřejnou konzultaci na téma značení potravin a případných změn v tomto směru.

Pozadí

Důvodem pro tento krok byl mj. fakt, že příslušná unijní legislativa je podle Komise již zastaralá a neplní svůj účel.

Příslušný legislativní návrh by měl být zveřejněn zhruba v polovině roku 2007.

Obsah

Mělo být dojit k revizi toho, co by mělo být na potravinách značeno obligatorně a co pouze nezávazně či kde by mělo značení na potravině konkrétně být. Rovněž by mělo dojít ke zvážení, zda neučinit poskytované informace „uživatelsky přívětivějšími“.

Sporné body

Problémem zamýšlených opatření bude pravděpodobně dopad na producenty potravin, resp. zodpovězení otázky, nakolik jejich implementace napomůže spotřebitelům a nakolik zatíží výrobce. Další rovina téhož představuje fakt, že zhruba polovinu potravin v EU produkují malé a střední podniky. Právě ty by pak byly patrně vzrůstající regulatorní zátěží v budoucnu nejvíce postiženy. Paradoxně navzdory tomu, že Komise této kategorii firem prakticky neustále prezentuje své plány, jak jim v rámci vnitřního trhu EU pomoci.

Reakce aktérů

Zahájení veřejné konzultace přivítaly spotřebitelské organizace v čele s BEUC, naopak zástupce malých

a středních podniků UEAPME konstatoval, že předpokládané další kroky Komise se firem, které reprezentuje, pravděpodobně velmi výrazně (v negativním slova smyslu) dotknou.

Další vývoj

Konkrétní legislativní návrh by měl být zveřejněn přibližně do poloviny roku 2007.

Zelená kniha o zákazu kouření

Komise 30. ledna zveřejnila zelenou knihu „K Evropě bez tabákového kouře: možnosti politiky na úrovni Evropské unie“ a zároveň zahájila příslušnou veřejnou konzultaci na dané téma. Jejím předmětem má do začátku května být nejen zvážení potenciálního přínosu úplného zákazu kouření na veřejnosti, ale zároveň i možných výjimek a role EU v této oblasti.

Pozadí

Inspirací k publikaci zelené knihy byla irská úprava zákazu kouření platná od konce března 2004 a vlastní dokument Komise – Akční plán pro životní prostředí a zdraví na roky 2004–2010. V současnosti je otázka kouření v rámci EU upravena jen na úrovni minimálních požadavků na cigarety, jejich balení a inzerování (ve směrnici 2001/37). Ostatní legislativní požadavky vycházejí čistě z národních právních řádů. Byť Komise v souvislosti se zveřejněním zelené knihy argumentovala tím, že otázka zákazu kouření je politické téma, jehož diskuse je na evropské úrovni s ohledem na diskuse na úrovních národních přirozená, faktem je, že v jednotlivých národních státech je řešena velmi odlišně (pokud vůbec).

Obsah

Na základě konzultace, jež předpokládá jednu z pěti možných cest (status quo; dobrovolná národní opatření; nezávaznou koordinaci národních úprav z EU; doporučení Rady nebo Komise; závaznou legislativu), bude sepsáno sdělení, jež se zaměří na další (konkrétní) kroky.

Sporné body

Přestože prozatím neexistuje jednoznačná tendence k harmonizaci zákazu kouření na úrovni EU, komisař Kyprianou takový postup nevyloučil.

Určitým korektivem jeho tvrzení sice na první pohled zůstává skutečnost, že EU nemá v tomto směru explicitně stanovené kompetence (resp. v souvislosti s kouřením jen v oblasti prevence, nikoli zákazů), na druhou stranu však existují sekundárněprávní normy, jež mohou posloužit jako právní báze pro

další regulatorní aktivitu na úrovni EU. Patří mezi ně např. směrnice o nebezpečných látkách (67/548), směrnice o minimálních zdravotních a bezpečnostních požadavcích na pracovišti (89/654) či směrnice o ochraně pracovníků před riziky expozice karcinogenům a mutagenům na pracovišti (2004/37). Pokud jde o rozsah potenciálního zákazu, Komise předpokládá prioritně úplný zákaz kouření na veřejnosti, včetně hotelových pokojů. Jedinou výjimkou by byla místa, kde se lidé nacházejí „z donucení“ (forced residences), např. věznice či psychiatrické léčebny.

Hodnocení uvedených záměrů naráží na řadu problémů. I když Komise k zelené knize přiložila výsledky různých statistických šetření, přesvědčivě nedokazuje, že by zamýšlené kroky měly i zamýšlený efekt.

Jinak řečeno, zda by potenciální zákaz kouření např. snížil náklady na zdravotnické systémy, zda by ke snížení konzumace cigaret nedošlo snáze „klasickou“ formou navyšování spotřební daně ap.

Komise nebere v potaz náklady, které by vznikly při implementaci případné unijní normy, nehledě na otázku, zda (či nakolik) je takový postup vůbec v souladu s cíli, jež si EU sama vytyčila.

Reakce aktérů

Otázka zákazu kouření je kontroverzní už na úrovni jednotlivých národních států, i když např. Češi patří mezi národy, jež jsou vůči kouření benevolentní a se zákazy v tomto směru se neztotožňují. I z těchto důvodů se většina aktérů (příznivců i odpůrců zákazu kouření) staví spíše za nezávazná unijní opatření, resp. za případnou legislativní aktivitu na národní úrovni nebo jen na úrovni vyjednávání mezi zaměstnanci a zaměstnavateli.

Další vývoj

Sdělení vycházející z konzultace zelené knihy bude zveřejněno na přelomu let 2007–2008 a potenciální legislativní návrhy pak nejspíše v roce 2008.

Akční program na snížení administrativní zátěže

Komise 31. ledna zveřejnila Akční program na snížení administrativní zátěže. Jeho cílem mají být konkrétní kroky, jež napomohou zpřehlednit a zjednodušit podnikatelské prostředí v EU.

Pozadí a obsah

Akční program vyšel z iniciativy Komise v oblasti „lepší regulace“ a pilotního projektu provedeného

v několika zemích EU včetně ČR. Ve výsledku by měl vést k 25% snížení administrativní zátěže do roku 2012 a každoroční úspoře ve výši 1,3 mld. €. Měl by se dotknout celkem třinácti oblastí včetně např. obchodního práva, pracovního práva, zemědělství, dopravy či životního prostředí a konkrétní výsledky by měl přinést již před březnovým summitem Evropské rady.

Hodnocení a sporné body

Jakoukoli iniciativu ve smyslu snižování byrokracie na úrovni EU je potřeba vítat (což platí i o tomto Akčním programu), nicméně nelze opomínat ani případné nedostatky, jež mohou jejich potenciál výrazně (v negativním slova smyslu) ovlivňovat. V tomto směru je třeba zmínit např. skutečnost, že akční program se fakticky zaměřuje na předpisy, jež byly dříve vytvořeny právě na evropské úrovni.

Jinak řečeno, ukazuje se, že nedochází k nezbytné evaluaci potřeb vnitřního trhu EU, resp. k dostatečnému zhodnocení toho, co je pro jeho fungování potřeba a co ne. Proces snižování legislativní zátěže ex post pak sice působí jako korektiv, nicméně ideálně by jej vůbec nemělo být potřeba.

Dalším problémem je fakt, že Akční program sice předpokládá výrazné zlepšení podnikatelského prostředí v EU, pro jeho naplnění je ovšem třeba ve většině případů zahájení standardního legislativního procesu. Bez podpory Rady a především EP se Komise neobejde.

Navíc – i v případě jejího úspěchu – je třeba myslet na to, že efekt se dostaví až se značným zpožděním. To ostatně ve svém hodnocení Akčního programu zmiňovali ti, jichž by se měla jeho opatření dotknout, tedy dotčené firmy. Naproti tomu někteří evropští poslanci, zástupci spotřebitelských a environmentalistických organizací vyjadřovali obavy, zda nedojde ke snížení vysokých (a podle nich nezbytných) evropských standardů.

Další vývoj

Kromě prezentace Akčního programu na úrovni Evropské rady Komise další kroky nezveřejnila. V průběhu roku však lze očekávat postupné zveřejňování legislativních návrhů, jež by měly napomoci dosáhnout vytčeného cíle.

Žebříček plnění pravidel vnitřního trhu

Komise 1. února zveřejnila (jako již tradičně) svůj pravidelný žebříček, v němž posuzuje naplňování norem vnitřního trhu jednotlivými členskými státy (Internal Market Scoreboard).

Obsah

Oproti minulému hodnocení došlo ke zvýšení celkové schopnosti členů EU implementovat přijatou legislativu a v průměru podle Komise zbývá naplnit 1,2% přijatých norem (v červenci 2006 šlo o 1,9%, přičemž referenční hranici stanovenou v roce 2001 je 1,5%).

ČR svůj výkon oproti minulému hodnocení rovněž zlepšila – z téměř 3% (48 předpisů) na 1,6% (26 předpisů). Komise tento vývoj vysvětlila vlastními aktivitami na snížení byrokratické zátěže, což ve svém důsledku vede ke snížení počtu norem, jež je potřeba včlenit do jednotlivých národních právních řádů.

Sporné body

Přestože statistiky Komise hovoří na první pohled jasně, je uvedená argumentace pochybná, neboť snižování byrokratické zátěže podléhá podobně jako přijímání nových norem legislativnímu procesu a tudíž je efekt této aktivity (minimálně prozatím) omezený. Nehledě na fakt, že kvantifikace norem, jež je/není potřeba implementovat, nic neříká o jejich kvalitě a potenciálních nákladech, které si jejich přijetí nakonec vyžádá. V tomto směru je vypovídající hodnota pravidelného žebříčku spíše limitovaná.

Přehled výsledků podle jednotlivých zemí je uveden v části IV.

Revize emisí CO₂ u automobilů

Komise 7. února dospěla v rámci kolegia komisařů ke shodě a po dvou týdnech sporů mezi komisaři Dimasem a Verheugenem navrhla, aby do roku 2012 byly maximální emise CO₂ u automobilů stanoveny na 130 g na kilometr (což odpovídá zhruba spotřebě 4,5 l na 100 km u naftových motorů a 5 l u benzinových motorů).

Pozadí návrhu

Daná aktivita je součástí širší strategie EU snižovat produkci skleníkových plynů v souladu s Kjótským protokolem, popř. i nad jeho rámec, a zajistit EU na celosvětové úrovni v této oblasti politické vedení. Spadá zde mj. i tendence revidovat požadavky na kvalitu pohonných hmot, začlenit leteckou dopravu do rámce obchodování s emisními povolenkami či unijně regulovat způsob organizace veřejné dopravy v městech nad 100 tis. obyvatel. Připomenout je také třeba iniciativu CARS 21, jejímž cílem je od roku 2005 přispívat k debatě o budoucnosti automobilismu a jeho „udržitelnosti“.

Návrh Komise byl zveřejněn proto, že se stalo zřejmým, že výrobci automobilů nesplní do roku 2009 nezávazný cíl snížit emise CO₂ pod hranici 140 g na kilometr.

Původní cíl byl začátkem roku stanoven na 120 g na kilometr, ale v rámci Komise nezískal podporu. Nejenže byl považován za přísný, ale zároveň rozpoutal diskusi mezi komisaři Dimasem a Verheugenem, jak k němu dospět. Zatímco Dimas jej bezvýhradně obhajoval, Verheugen požadoval jeho uvolnění a doplnění o další kroky, jež by eliminovaly riziko ztráty konkurenceschopnosti evropského automobilového průmyslu v důsledku zavedení nových požadavků na výrobu. Navzdory formální nezávislosti komisaře coby reprezentanta nadnárodní instituce se jednoznačně ukázalo, že důvodem Verheugenovy argumentace nebyla ani tolik obava o ekonomické důsledky v EU jako celku jako spíše tlak ze strany jeho domovských (německých) automobilek, jež by vzhledem k tomu, že produkují převážně vozy s vyššími emisemi CO₂, doplatily na zamýšlené opatření patrně více než výrobci v jiných zemích.

Obsah návrhu

Výsledný návrh počítá s limitem 130 g emisí CO₂ na kilometr (u dodávek 175 g), přičemž se předpokládá, že výrobci automobilů ve výsledku dosáhnou – za pomoci komplementárních opatření (vhodnější (bio)palivo, pneumatiky, klimatizace, indikátory správného řazení ap.) – výše zmíněných 120 g na kilometr.

V roce 2020 by měly emise CO₂ u aut klesnout až na 95 g na kilometr (160 g u dodávek v roce 2015) a postupně by měla být výrobci, prodejci i veřejnými autoritami propagována taková praxe, jež by vedla k dalším snížením (reklamy, značení, zdanění).

Sporné body

Navzdory uvedeným cílům není ani po zveřejnění návrhu jasné, jakou podobu by měla mít výsledná legislativní norma; legislativní návrh jako takový Komise nepřestavila. Kromě toho je velmi sporné, nakolik právě omezení emisí CO₂ EU napomůže dostát jejím kjótským závazkům, nehledě na fakt, že samotný kjótský proces je ve svých základech poměrně snadno zpochybnitelný. Další rovinu kritiky představují reakce jednotlivých aktérů: jak výrobci automobilů, tak environmentalisté reagovali na návrhy Komise negativně.

Producenti varovali, že implementace uvedených cílů povede ke snížení konkurenceschopnosti automobilového průmyslu, ke snížení počtu zaměstnanců (resp. k přesunu výroby do zemí z levnější pracovní silou) a ke zvýšení koncových cen automobilů. (Na tomto místě stojí za připomenutí, že opatření by se měla dotknout (pochopitelně) jen nových vozidel a je tudíž zřejmé, že jejich potenciální výsledky by se

s ohledem na relativně pomalou obměnu vozového parku v Evropě projeví (pokud vůbec) s velkým zpožděním.)

Z hlediska ČR jsou platné všechny tyto argumenty. Navíc je stále patrnější, že česká ekonomika je v mnoha směrech výrazně závislá právě na produkci automobilů. V důsledku by tak mohlo dojít nejen ke zvýšení cen automobilů, ale především ke snížení početních stavů zaměstnanců v automobilovém průmyslu i přílehlých sektorech.

Z hlediska struktury automobilového průmyslu v ČR není tato varianta vývoje zcela nereálná. Pokud jde o environmentalisty, ti záměry Komise

kritizovali ze svých pozic a označili je z hlediska kjótských cílů za nedostatečné.

Další vývoj

Nová strategie bude v následujícím období prezentována v EP a Radě. Na přelomu letošního a příštího roku se předpokládá předložení konkrétního legislativního návrhu.

V tuto chvíli přitom není příliš pravděpodobné, že se výše uvedené závazky pozmění. Bude však zajímavé sledovat, jakou podobu nabudou způsoby, jak jim dostát. Právě to totiž rozhodne o konkrétních krocích jednotlivých aktérů – unijními institucemi počínaje a výrobci automobilů konče.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Berlínská deklarace a budoucnost euroústavy

Předsednické Německo se v únoru pustilo do přípravy očekávané Deklarace o budoucnosti Evropy, která má být 25. března podepsána v Berlíně zástupci klíčových institucí EU. Diskuse na poli institucí a mezi různými aktéry integračního procesu se tedy již od února soustřeďovala na otázku, jaké principy by měly být v rámci deklarace zahrnuty a zdůrazněny.

Komise prostřednictvím svého předsedy Barrosa navrhla soustředění na pět velmi deklaratorních cílů, nikoli nepodobných cílům Lisabonské agendy a podobných programů (solidarita, udržitelný rozvoj, odpovědnost institucí, bezpečnost a propagace evropských hodnot ve světě). Evropský ombudsman (úřad v současnosti zastává Rek Nikiforos Diamandouros) například adresoval kancléřce Merkelové dopis, v němž požadoval, aby deklarace zahrnovala zdůraznění principu dobré správy, která zahrnuje zlepšení přístupu k informacím a zprůhlednění rozhodovacího procesu.

Obsah deklarace byl v tomto smyslu také předmětem jednání plenárního zasedání EP konaného ve dnech 12.–15. února. V rozpravě vedené na zasedání pléna zazněly požadavky, aby byly využity navrhované pasáže zdůrazňující ekonomickou a sociální solidaritu jako hlavní báze integračního procesu k tomu, aby Berlínská deklarace požadovala od členských států i solidaritu politickou.

Nový předseda EP Pötering poté v rozhovoru s novináři naznačil, co si pod touto politickou solidaritou představuje. Uvedl příklad odmítavého polského postoje k navrhované verzi připravované Smlouvy o partnerství a spolupráci PCA s Ruskem. Mezi předsednickým Německem i dalšími zástupci institucionální struktury EU a Ruskem v současnosti probíhají jednání o dalším postupu, Pötering se přitom přiklonil k názoru, že zbývající členské státy EU by polské veto v této otázce měly podpořit, ovšem výměnou za ústupky Polska v jeho dosud spíše odmítavém stanovisku ke stávajícímu návrhu ústavní smlouvy. Pötering tedy nepřímou naznačil,

že by se předsednické Německo, které převzalo po Finsku přípravu nové smlouvy s Ruskem, mohlo pokusit spojit tyto dvě nesouvisející otázky a získat ústupky Polska ohledně ústavní smlouvy výměnou za podporu jeho stanoviska k budoucnosti vztahů mezi Ruskem a EU.

Polský prezident Kaczyński se totiž během lednové návštěvy kancléřky Merkelové v dalších členských zemích EU, kde významné téma tvořila právě budoucnost euroústavy, vyjádřil, že Polsko se spíše přiklání k variantě opuštění stávajícího dokumentu a případnému sepsání smlouvy nové. Nastínil v tomto smyslu i představy Polska, které by chtělo při přípravě této smlouvy hrát aktivní roli, o jejím obsahu. Variantu nové smlouvy prezentoval i premiér Topolánek jako postoj České republiky. Podobnou variantu, která nepočítá s opětovným předkládáním návrhu, jenž byl zamítnut v referendech ve Francii a v Nizozemí, k ratifikaci, akcentuje i Velká Británie.

Z dění obklopujícího dosavadní přípravu Berlínské deklarace a pokračování debaty o dalším osudu ústavní smlouvy lze vydedukovat, že předpokládaná úzká spolupráce mezi novým vedením EP a novou předsednickou zemí (Německem) na tomto poli začíná poměrně zdárně fungovat. Další posílení německého předsednictví v prosazování svých priorit a vizí volbou nového předsedy EP Pöteringa se předpokládalo a příklad diskuse o euroústavě a Berlínské deklaraci předpoklad potvrzuje.

Debata o euroústavě

Státy, které dosud neratifikovaly stávající návrh euroústavy, se hned v prvních měsících roku 2007 ocitly pod poměrně značným tlakem.

V lednu 2007 se nakonec uskutečnilo separátní setkání zástupců států, které již ratifikovaly ústavní smlouvu, svolávané původně ze strany Španělska a Lucemburska, se zástupci Francie a Nizozemí, bez účasti zemí, které ratifikaci dosud nepodnikly. Tato schůzka byla předmětem kritiky i z nitra samotných institucí EU (především EP) jako nepřilíš legitimní nástroj ožívování dokumentu, vzhledem k tomu, že by z rozhovorů o něm měly být vyloučeny státy, které dosud k ratifikaci nepřistoupily. Ambivalentní postoj k takovému postupu zaujalo předsednické Německo, později se od schůzky částečně distanco-

vala i jedna z iniciátorských stran, Španělsko, takže tento projekt byl prezentován pouze jako lucemburská iniciativa a hovořilo se o tom, že schůzka bude nakonec odvolána. Přesto k jejímu svolání došlo, měla však pouze informativní charakter, bez významnějších závěrů. Rozhodnutí německého předsednictví vyzvat členské státy ke jmenování speciálních zmocněnců pro euroústavu (tzv. šerpů) do určité míry potvrdilo spíše trend pokud možno rovného zapojení do debaty všech členských států a upuštění od těchto separátních aktivit.

Euroústava a 50. výročí Římských smluv

Výzvami k „zodpovědnosti“ politických reprezentací zemí, jež ratifikaci ústavní smlouvy dosud nepodnikly, se v lednu a únoru výrazně připojili i představitelé Itálie, ministr zahraničí Massimo D'Alema a prezident Giorgio Napolitano, bývalý člen italské komunistické strany, někdejší předseda výboru EP pro konstitucionální otázky a také člen Konventu, který návrh ústavního textu připravoval.

Napolitano se svým projevem, kde takto hovořil hlavně o nových členských státech, které dosud neratifikovaly euroústavu (Polsko a Česká republika), vystoupil na plenárním zasedání EP, kde jeho vystoupení ocenil především předseda Pöttering. Itálie se zjevně pokouší o výraznější zapojení do debaty o budoucnosti euroústavy také v souvislosti s blížícím se výročím podpisu Římských smluv. V této souvislosti lze připomenout trochu kuriózní stížnost, kterou adresoval Komisi její vlastní člen, italský komisař pro záležitosti justice a vnitra Franco Frattini. Ačkoli bývá komisař tradičně považován za osobu s nadnárodní identitou, komisař Frattini dal tentokrát přednost své identitě národní, když si stěžoval na to, že internetové stránky Komise věnované výročí podpisu Římských smluv fungovaly během ledna pouze v anglické, německé, francouzské a španělské verzi a nikoli v italštině, přestože k podpisu smluv zakládajících Evropské hospodářské společenství a Euratom došlo právě v Římě. Tato epizoda naznačuje, že nejen předsednické Německo, ale také Itálie se hodlají v připravovaných oslavách 50. výročí a při té příležitosti i v diskusích o reformách a budoucnosti EU výrazně angažovat. Oslavy připravované institucemi EU na březem přitom mají mít bombastický charakter, ve srovnání s mnohem skromnějším připomenutím únorového podpisu Maastrichtské smlouvy, která založila Evropskou unii a znamenala zásadní zlom v oblasti primárního práva.

„Tři moudří mužové“ versus „šerpové“

V souvislosti s italským angažmá v debatě o znovuoživení euroústavy lze připomenout ještě jednu ini-

ciativu, diskutovanou v průběhu září 2006. Italský ministr vnitra Giulio Amato tehdy hodlal svolat tzv. skupinu moudrých mužů, mimoinstitucionální nástroj používaný v ES/EU pro případ řešení zablokovaných situací v období reformních snah. Podobné skupiny bývají pojmenovány po svém zakladateli (jedná se tedy o prestižní možnost „zápisu do dějin“ evropské integrace) a jejich úkolem bývá obvykle vytvoření iniciativ a zpráv právně nezávazného charakteru, které však slouží jako impulz k odblokování situace a nezřídka stály v pozadí dokonce i některých změn primárního práva. V případě Amatovy skupiny však není zápis do dějin evropské integrace zcela jistý. Zprávy o činnosti skupiny jsou kusé, sám Amato se omezuje na konstatování, že byla vytvořena prozatím pouze neformálně.

Zdá se, že iniciativu spíše převezmou jiné struktury, což dokládá především vytvoření institutu tzv. šerpů z podnětu německého předsednictví. Šerpové či zmocněnci pro jednání o budoucnosti euroústavy by měli koordinovat ve spolupráci s německým předsednictvím další přípravu dokumentu, který má nastítnit další budoucnost změny primárního práva a eventuelní konstitucionalizace EU.

Své šerpy pro euroústavu jmenují nejen jednotlivé členské státy, ale také klíčové instituce (Komise, Rada, respektive její předsednická země, a EP). Sbor šerpů je tedy téměř jakýmsi „minikonventem“, v němž jsou zastoupeni zmocněnci jednotlivých členských států. Jeho vytvoření dokládá snahu předsednického Německa spolupracovat při dalším postupu ohledně budoucnosti euroústavy se všemi členskými státy, blízká budoucnost však ukáže, do jaké míry hodlá jejich stanoviska brát v úvahu a též, do jaké míry jsou tato stanoviska na úrovni EU a jejich institucí slučitelná. Úkolem šerpů by přitom nemělo být vytvoření nového ústavního dokumentu, ale spíše prezentace a hájení stanovisek jednotlivých členských států v dialogu o budoucnosti ústavy.

Za ČR byli zmocněnci pro jednání o euroústavě jmenováni poslanec EP Jan Zahradil (EPP-ED), který se bez rozhodovacích a plných hlasovacích pravomocí (což byla v té době jediná možnost zapojení zástupců kandidátských států) účastnil též jednání Konventu o přípravě stávajícího návrhu ústavní smlouvy, a bývalý ministr obrany Jiří Šedivý.

2.2 EURO A PAKT RŮSTU A STABILITY

13. února obdržela Komise další žádost od nové členské země o členství v eurozóně, tentokrát je žadatelem Kypr. Pokud v následující střednědobé

evaluační zprávě týkající se konvergenčního programu Komise a Evropská centrální banka konstatují pozitivní výsledek, může Kypr přijmout společnou měnu k 1. lednu 2008 a nahradit eurem dosavadní vlastní měnu, kyperskou libru.

Politické a legislativní pozadí

Již loňská zpráva o plnění konvergenčních kritérií konstatovala v případě Kypru významný pokrok a vyznívala pozitivně, očekává se tedy kladné vyjádření. Od 1. ledna 2007 je novým členem na základě pozitivního rozhodnutí Komise, ECB a EcoFin z podzimu 2006 Slovinsko. Žádost o vstup do eurozóny s ní současně podávala Litva, která však velmi těsně nesplnila podmínku maximální přípustné míry inflace, zřejmě i z toho důvodu tedy další nové členské státy, které se již zapojily do systému ERM II (všechny pobaltské státy, Malta, Slovensko) prozatím s žádostmi vyčkávají, ne všechny navíc splňují podmínku nutného dvouletého členství v mechanismu ERM II. Litva se po loňské zkušenosti, vnímané poměrně trpce, rozhodla svůj pokus o vstup do eurozóny zatím neopakovat, podobně postupuje i Estonsko, které je z hlediska hlavních makroekonomických ukazatelů nejlépe hodnocenou zemí Pobaltí, původně podanou přihlášku z roku 2006 se však rozhodlo ještě před podzimním hodnocením stáhnout.

Jediným problémem, který by mohl stát v cestě přijetí Kypru do eurozóny je fakt politicky rozděleného ostrova, euro by pochopitelně platilo pouze v jeho jižní části. Zřejmě to však nebude překážkou, nebyla-li tato skutečnost ani překážkou vstupu Kypru do EU.

Realita rozděleného ostrova je tak v poslední době připomínána především v souvislosti s dalším průběhem přístupových jednání mezi EU a Tureckem a trvajících napjatými vztahy mezi touto kandidátskou zemí a Kyprem, jejichž příčinou je severní část ostrova.

Výsledky evaluace konvergenčních a stabilizačních programů

Komise na přelomu ledna a února postupně zveřejňovala výsledky evaluace tří konvergenčních (Kypr, Dánsko, Slovinsko) a stabilizačních programů (Francie, Německo, Itálie, Slovinsko a Nizozemí). Rumunsko, Rakousko a Česká republika do 15. února své programy nedodaly, v ČR byl tento fakt způsoben nestabilní situací po volbách 2006, která umožnila sestavení vlády až na sklonku roku.

V případě Slovenska Komise s uspokojením konstatovala vysoký hospodářský růst (více než 7% v roce 2007, počítá se však s jeho postupným snižováním). Hospodářský růst by měl vést ke snižování míry

inflace, počítá se také se snižováním vládního dluhu pod 3% v roce 2007, i když zpráva konstatovala, že Slovensko zřejmě nenaplní svůj konvergenční program do roku 2009 dle svých představ (stále trvá zvýšená pozornost kvůli vysokému zadlužení veřejných financí), ale zřejmě až v roce 2010. V případě Německa pak bylo konstатовáno, že makroekonomické reformy neprobíhají zcela dle původních představ vlády kancléřky Merkelové, Komise však počítá s odvoláním řízení pro nadměrný deficit, zřejmě během jara 2007.

Komise se v únoru na základě posouzení konvergenčních programů zabývala otázkou neplnění jednoho z maastrichtských kritérií, nadměrného rozpočtového deficitu u jedné ze členských zemí, která se na vstup do eurozóny teprve připravuje, Polska.

Komise varovala Polsko v problému nadměrného deficitu už na sklonku loňského roku, její varování tehdy vyvolalo v Polsku nevoli a argumentaci tím, že Polsko zaznamenalo během roku 2006 vyšší růst HDP, než bylo původně očekáváno a podobné jsou i prognózy pro rok 2007. Polská vláda tedy vyzývala Komisi k trpělivosti, až se projeví pozitiva růstu polské ekonomiky umožňující i snížení rozpočtových deficitů, a především se odvolávala na probíhající penzijní reformy. Členské státy eurozóny mají na základě reformy Paktu růstu a stability možnost krátkodobě nedodržovat stabilizační program, pokud jejich ekonomiky procházejí reformami. Na tuto úlevu se chce Polsko odvolat i v jednání s Komisí a Radou EcoFin.

Komise se ovšem 7. února rozhodla uvést do pohotovosti „druhý stupeň“ varování v rámci řízení pro nadměrný deficit, které zemím dlouhodobě neplnícím maastrichtská kritéria ukládá zvláštní povinnosti pokud jde o jejich hospodářskou politiku, nad jejichž plněním Komise dohlíží.

Postupuje tak v rámci Paktu růstu a stability vůči státům eurozóny (v posledních dvou letech vůči Německu, zde však byla procedura v roce 2006 odvolána po nástupu kabinetu Merkelové, který začal uskutečňovat reformní program, nyní je středem pozornosti Komise pro nadměrný deficit veřejných financí Francie), avšak vzhledem k tomu, že se nové členské státy v přístupových smlouvách zavázaly k plnění konvergenčního programu a následnému vstupu do eurozóny, může Komise těchto svých nástrojů užít i vůči nim. V minulosti svá doporučení ve věci nadměrného rozpočtového deficitu použila Komise vůči Maďarsku, kterému se podařilo smížit svůj rozpočtový schodek pod hranici 3% HDP až na základě třetího doporučení, nadále však přetrvává problém velmi vysoké míry celkového zadlužení veřejných financí.

Vůči Polsku vydala Komise v únoru 2007 druhé doporučení, které ukládá povinnost snížit rozpočtový schodek pod limit 3% HDP ne do konce roku 2009, jak Komise původně zvažovala, ale už do konce roku 2007 (Polsko však v roce 2007 očekává rozpočtový schodek ve výši 3,4% HDP, na tuto hodnotu se Polsko podařilo snížit svůj rozpočtový schodek z 5,4% HDP v roce 2005). Snahou Polska tedy nyní bude obhájit penzijní reformy jako dostatečný důvod pro odklad plnění rozpočtového kritéria až do roku 2009.

V souvislosti se společnou měnou euro a plněním podmínek Paktu růstu a stability se přitom v členských státech eurozóny množí kritické evaluace dosavadních zkušeností s členstvím v měnové unii. V posledních měsících nejčastěji zaznívají ze strany Francie, kde probíhá kampaň prezidentských voleb. Evropská problematika tvoří významnou tematickou součást kampaně, a to nejen pokud jde o otázky budoucnosti EU (projekt euroústavy, další rozšiřování), ale také v ekonomické dimenzi. Pravicový kandidát Nicolas Sarkozy kritizoval podmínky Paktu a nepřímou vztáhl některé problémy, s nimiž se francouzská ekonomika v posledních letech potýká také k jednotné měně. Zařadil se tak po bok některých dalších vrcholných politických představitelů zemí eurozóny, kteří podmínky Paktu a jednotné měny kritizují jako příliš svazující a ve výsledku kontraproduktivní ve vztahu k ekonomické politice svých zemí (na podzim s touto kritikou vystoupil např. bývalý italský premiér Berlusconi).

2.3 FINANCOVÁNÍ EU

Revize rozpočtové politiky EU a rozpočet 2008

V rámci Komise již započala příprava diskutované reformy rozpočtové politiky EU plánované na období 2008–2009.

V lednu přijala Komise „cestovní mapu“, nyní hodlá vstoupit do konzultací s dalšími zainteresovanými institucemi a ohlásit první parametry možné revize do poloviny roku 2007.

Již přitom avizovala, že nesmí jít o vytváření zcela nové finanční perspektivy, což v první řadě znamená, že nelze příliš počítat s podstatnými změnami výdajové stránky rozpočtu a jejích stropů, což byl zpočátku hlavní požadavek britské strany při přípravě finanční perspektivy 2007–2013. Reforma se zřejmě zaměří v první řadě na příjmovou stránku s ambicemi vytvoření nového příjmového zdroje. Existují i tendence spojovat reformu rozpočtové politiky s reformou institucionální struktury EU.

ČR bude v první polovině roku 2009 předsedat EU, což zpočátku na české straně vyvolávalo ambice aktivního zapojení do reformy rozpočtové i zemědělské politiky EU. Je však třeba vzít v úvahu, že přípravy těchto změn již na půdě Komise probíhají a sledovat je, nechce-li ČR ve výsledku sehrát pouze pasivnější úlohu příjemce a implementátora již hotových změn, která je pro ni do určité míry připravována.

Přípravy rozpočtu pro rok 2008 a politická strategie Komise

V Komisi již během února započal proces přípravy rozpočtu na rok 2008. Místopředsdkyně Komise a komisařka pro meziinstitucionální spolupráci Margot Wallströmová se přitom rozhodla v rámci podpory meziinstitucionální komunikace vstoupit již nyní do dialogu s EP, respektive s lídry jednotlivých politických skupin o přípravě politické strategie Komise na rok 2008.

Politická strategie Komise je každoroční tematickou předzvěstí rozpočtu, nastiňuje totiž politické priority a touto cestou i rozpočtové oblasti, které Komise hodlá v následujícím roce finančně podporovat. Do letošního roku nebylo obvyklou praxí, aby Komise připravovala svoji politickou strategii v úzké spolupráci s některou jinou institucí, tedy ani EP. Postup Wallströmové lze tedy označit jednak jako snahu o naplnění komunikační strategie, kterou v rámci svého portfolia zdůrazňuje, jednak jako snahu vyjít vstříc stále hlasitějším požadavkům EP, aby jeho role v rozpočtové proceduře byla více zohledněna. EP v rámci procesu rozhodování o rozpočtu prozatím představuje zvláštní článek – disponuje „právem veta“ (může zamítnout v závěru celý rozpočet a jeho rozhodnutí je nevratné), jeho pravomoci při přípravě rozpočtu jsou však oproti Komisi (navrhuje celý rozpočet) a Radě (může pozměnit kteroukoli položku rozpočtu) značně omezené.

EP se proto každoročně pokouší posílit v rámci možností svoji úlohu v rozpočtové proceduře. Dobře to dokládají ústupky, které Komise musela učinit EP při přípravě rozpočtu pro rok 2007 (navýšení rezerv pro některé specifické programy) a především obstrukce EP při přípravě finanční perspektivy 2007–2013 během prvního čtvrtletí roku 2006. EP tehdy de facto přistoupil na novou meziinstitucionální dohodu pouze za podmínky, že se bude spolu s Evropskou radou rovnoprávně podílet na rozhodování o střednědobé revizi rozpočtové politiky EU, k níž má dojít na přelomu let 2008/2009.

Rozpočet na rok 2008 se tak nepřímou dostane do agendy EP již v únoru a březnu 2007, kdy má nejprve rozpočtový výbor (26.–27. února) a poté plénum (14. března) jednat o zprávě týkající se právě politické strategie Komise na rok 2008.

2.4 JUSTICE A VNITRO

Kauza „tajné lety“ CIA

EP na svém plenárním zasedání schválil další z poměrně kontroverzních zpráv, které vyvolaly rozporuplné reakce zejména ze strany některých členských států. Jednalo se o zprávu mapující výsledky roční činnosti a vyšetřování ad hoc výboru, který byl ustaven v rámci EP za účelem prošetření kauzy existence tzv. tajných věznic CIA, které měly existovat na území některých evropských států a sloužit k dlouhodobému zadržování osob podezřelých z podílu na teroristické činnosti, v té souvislosti zatčených a vyšetřovaných americkou tajnou službou CIA.

Vyšetřovací výbor se zabýval nejen přímo existencí těchto zařízení na evropském území, ale také dalšími podezřelými okolnostmi spjatými s jejich provozem, které nasvědčovaly zapojení některých dalších evropských států do této činnosti. Tyto státy měly být dle zprávy údajně informovány o existenci takových zařízení a poskytovat svá letiště k přistávání či mezipřistání letadel dopravujících tyto zatčené osoby.

Obsah zprávy

Zpráva vyzněla poměrně velmi ostře, konstatovala totiž, že řada členských států byla s existencí těchto praktik na evropském území v letech 2001–2005 obeznána, kryla je či dokonce na nich spolupracovala. Největší výhrady v tomto směru směřovaly k Polsku a Rumunsku, ze spolupráce s americkou CIA byly obviněny také italské tajné služby, podezření, které padlo na tehdejšího ministra vnitra a současného komisaře pro justici a vnitřní věci Frattiniho, však zpráva vyvrátila.

Zpráva byla kriticky hodnocena ze strany napadených členských států pro celkovou neobjektivitu a využívání nedostatečných důkazů (tvrzení bývalého britského velvyslance v Uzbekistánu apod.). Je třeba říci, že činnost vyšetřovacího výboru EP byla napadána po celou dobu jeho působení jako neprůhledná, dublující navíc nepřilíš racionálně vyšetřovací aktivity Rady Evropy a jejích struktur. Plénum přesto tuto zprávu na svém zasedání 14. února přijalo.

2.5 ROZŠÍŘENÍ A VNĚJŠÍ VZTAHY EU

Bulharsko a problém jaderné elektrárny Kozloduj

Se vstupem Bulharska do EU vzrostl ze strany EU též tlak na řešení jednoho z nejpálčivějších problémů bulharských přístupových jednání, problém budoucnosti jaderné elektrárny Kozloduj.

Politické a legislativní pozadí

Požadavek modernizace a následně i uzavření nejstarších bloků jaderné elektrárny Kozloduj ze strany EU se objevoval v hodnotících zprávách (avis) vydávaných Komisí ve vztahu k Bulharsku od počátku. Součástí rozhovorů o uzavření prvních bloků elektrárny bylo i jednání o finanční kompenzaci za způsobené ztráty. Komise vyčlenila pro Bulharsko speciální finanční prostředky určené na modernizaci elektrárny (výstavba dvou nových bloků zahájena v polovině 90. let) a následně i jako kompenzaci za ztráty způsobené postupným uzavřením nejstarších dvou bloků elektrárny (otázka uzavření 3. a 4. bloku, které přislíbil pravicový kabinet premiéra Kostova a přihlásila se k němu i vláda Simeona II., se stala před vstupem Bulharska do EU zdrojem vnitropolitických sporů).

Elektrárna Kozloduj sloužila totiž Bulharsku také jako významný zdroj příjmů z exportu elektrické energie (zejména do Řecka a Turecka), k uzavření nejstarších bloků elektrárny došlo současně se vstupem Bulharska do EU k 31. prosinci 2006. 1. února 2007 přitom poněkud překvapil požadavek bulharského prezidenta Georgi Parvanova adresovaný Evropskému parlamentu, aby došlo ke znovuotevření již uzavřených bloků elektrárny z důvodu nadměrných ztrát v oblasti zásobování elektrickou energií, které se dle Parvanova dotýkají celého Balkánu a vyvolávají v oblasti energetickou krizi.

EU tento postup prozatím odmítá, přestože se bulharský prezident odvolává na výsledky expertíz Mezinárodního ústavu pro atomovou energii (IAEA), který konstatoval, že neexistují žádné technické překážky pro znovuotevření uzavřených reaktorů. Parvanovův požadavek přichází poté, co se bulharská strana krátce po vstupu pokusila žádat u Komise zvýšení finančních kompenzací. Následně Bulharsko žádalo o znovuotevření uzavřených bloků i Komisi, komisař pro energetiku Piebalgs však tento požadavek zamítl. Bulharsko se následně pokusilo toto téma otevřít na zasedání Rady ministrů pro energetiku 15. února.

Hodnocení

Požadavek bulharské strany zřejmě přichází částečně jako reakce na obsah v lednu zveřejněné energetické strategie EU, která věnuje budoucnosti nukleární energie v EU celou jednu část tzv. energetického „balíčku“ a do značné míry tak oficiálně legitimizuje toto v minulých letech poněkud tabuizované téma v oblasti energetické politiky členských zemí. Bulharský prezident se tedy zřejmě pokusil odvolat na určitou změnu v přístupu k jaderné energii, jejímu využívání a dalšímu výzkumu ze strany EU, okolnosti rozšiřování zejména o státy střední a východní Evropy však již ukázaly, že oblast jaderné energetiky je další dílčí oblastí, v níž EU používá „dvojitý metr“ velmi přísných požadavků vůči EU-10 (či EU-12, jak bývá nyní označována skupina států, které přistoupily v roce 2004 plus Bulharsko a Rumunsko) oproti situaci v EU-15. Případy litevské jaderné elektrárny Ignalina, problémy, jež některé státy EU-15 akcentovaly ve vztahu ke slovinské jaderné elektrárně Krško, slovenským jaderným elektrárnám a v souvislosti s výstavbou jaderné elektrárny Temelín (zde i rakouští experti v nezávislé studii publikované v roce 2002 došli k názoru, že v komparativním měřítku zahrnujícím mnohé starší JE v rámci celé EU náleží právě temelínská elektrárna k nejbezpečnějším) jsou poměrně dostatečně výmluvné.

Srbsko a otázka Kosova

Na přelomu ledna a února se v centru pozornosti institucí EU v souvislosti se strategií rozšiřování, která je ve střednědobém horizontu zacílena na západní Balkán, ocitlo Srbsko, včetně otázky Kosova a budoucnosti jeho statutu.

V případě Srbska nelze hovořit o blízké perspektivě možného členství v EU, i když Srbsko o kandidaturu usiluje, a to především v kontextu proměn celkové strategie rozšiřování. EU chce na základě dokumentu zveřejněného Komisí v listopadu 2006 (Strategie rozšiřování a hlavní výzvy pro roky 2006–2007) i na základě závěrů prosincové Evropské rady spíše zvolnit tempo dalšího rozšiřování a zaměřit se více na budování úzkých vazeb s potenciálními kandidátskými státy, než na nabízení brzké perspektivy plného členství.

Legislativní a politické pozadí

Strategie Komise mezi dalšími potenciálními kandidáty členství explicitně jmenovala státy západního Balkánu (Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu a také Srbsko) a zmiňovala též Kosovo jako oblast angažmá EU prostřednictvím spolupráce s UNMIK a Zvláštním vy-

slancem generálního tajemníka OSN Marttim Ahtisaarim. Zdůrazňovala přitom zvláštní status Kosova a potřebu jeho politického i právního vyjasnění jako podmínku dalšího rozvoje a eventuelního přibližování EU.

Rozvíjení vztahů se západním Balkánem včetně Srbska a řešení budoucnosti statutu Kosova považuje za svoji prioritu i německé předsednictví, jeho zástupci proto na počátku února navštívili provincii a i v souvislosti s novým návrhem zvláštního vyslance OSN Ahtisaariho na obnovení rozhovorů o statutu Kosova apelovali na srbskou vládu, aby tento návrh přijala a rozhovory obnovila.

Situaci ovlivnily srbské parlamentní volby, v nichž zvítězily síly s reformním programem, a také další kolo jednání mezi Ahtisaarim, albánskými vůdci a srbskou vládou byla plánována od 12. do 23. února ve Vídni.

EU se v otázce Kosova prozatím angažuje spíše rétoricky, diplomatickou a politickou podporou zástupce OSN a prozatímní civilní správy v zemi a také prostřednictvím určité finanční pomoci obnově provincie z rozpočtu EU vyčleněného na financování SZBP. Prozatím EU není ochotna ani připravena převzít plnou odpovědnost za situaci v Kosovu a průběh rozhovorů mezi oběma stranami, hlavní role tedy v odpovědnosti za prozatímní zprávu a udržování klidu a bezpečnosti v oblasti tedy nadále náleží a bude náležet OSN. Je otázkou, do jaké míry i další rozhovory o možnostech užších vztahů EU a Srbska budou ovlivněny otázkou statusu Kosova. EU zvolňuje budování příliš úzkých vazeb s dalšími potenciálními kandidáty členství spíše s ohledem na vlastní vnitřní problémy, absorpční kapacitu i klesající popularitu rozšiřovacího procesu, v tomto postupu však bude třeba brát ohled i na to, aby ztráta perspektivy rychlého přibližování k západním integračním strukturám nepřispěla ke zpomalení konsolidace na politické scéně samotných těchto zemí a nárůstu extrémnějších sil.

Na schůzce Všeobecné rady 12. února se zřejmě i proto členské státy EU usnesly, že obnoví jednání se srbskou stranou o uzavření Dohody o stabilizaci a asociaci s ohledem na výsledky voleb i na ochotu srbské strany spolupracovat s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), navzdory tomu, že stále nedošlo k zatčení a vydání válečných zločinců Ratka Mladiče a Radovana Karadžiče.

Ne všechny členské státy byly ovšem v podpoře tohoto rozhodnutí jednotné, nejvstřícnější postoj vůči Srbsku vykazovaly Rakousko, Itálie, Španělsko, Řecko a Slovinsko, tedy převážně státy geograficky blízké, tvrdší postoj naopak zastávala Velká Británie a některé severské státy.

2.6 ZEMĚDĚLSTVÍ

Modulace a rozvoj venkova

Na plenárním zasedání 14. února EP již podruhé zamítl návrh Komise týkající se schématu tzv. modulace.

Co je modulace?

Princip modulace znamenal jednu z inovací střednědobé revize společné zemědělské politiky z roku 2003. Jedná se o umožnění přesunu části přímých plateb poskytovaných na základě schématu jednotné platby na farmu (SPS) do financování programů rozvoje venkova. V praxi se jedná o to, že členské státy mohou fakticky odebrat svým zemědělcům část přímých plateb určených na podporu produkce (i když dnes již dle systému SPS tyto platby s produkcí a její kvantitou přímo spojeny nejsou), přičemž výrazněji se toto snížení přímých plateb na farmu dotýká větších podniků než rodinných farem menších jak rozlohou, tak objemem produkce, obratem apod. Tyto prostředky pak daný členský stát může využít navíc k prostředkům, které již jsou skrze orientační část zemědělského fondu EAGGF a nově skrze speciální fond rozvoje venkova EAFRD poskytovány na rozvoj venkova a převážně neprodučních složek zemědělství.

Prozatím tento systém umožňoval 5 % modulaci, přičemž probíhaly intenzivní diskuse o tom, zda má být tato modulace dobrovolná (na základě rozhodnutí příslušného členského státu, což Komise často interpretovala jako prvek „renacionalizace“ společné zemědělské politiky), či zda má být v rámci SZP povinná pro všechny členské státy. Počítalo se také do budoucna se zvýšením podílu této modulace. Zamítnutý návrh Komise počítal s povinnou 5 % modulací pro všechny členské státy, přičemž nad její rámec měla být povolena ještě dobrovolná modulace dosahující 20%.

Pozice jednotlivých aktérů

Tento návrh získal podporu i v Radě, kde členské státy převážně oceňovaly manévrovací prostor, jenž poskytoval jejich vládám při formulaci zemědělské politiky. Komise zase doufala ve finanční posílení svých dlouhodobých cílů, kterými jsou podpora rozvoje venkova a neprodučních složek zemědělství na úkor problematické produkce, která vyvolává nevoli na úrovni mezinárodních jednání o liberalizaci zemědělského obchodu.

EP se naproti tomu pasoval do role protektora zájmů evropských zemědělců, modulace totiž pochopitelně znamená snížení garantovaných

příjmů, které zemědělci získávají ve formě přímých plateb ve prospěch projektově vázaných programů, které je nutno spolufinancovat a navíc jsou doprovázeny obvykle větší administrativní a jinou zátěží. Podobně jako v případě rozpočtové politiky lze číst v pozadí i snahu o vlastní zviditelnění v oblasti, kde EP disponuje omezenými pravomocemi.

Modulace z hlediska nových členských států

Současná 5 % modulace se prozatím týká pouze států EU-15, nové členské státy budou podléhat této povinnosti až poté, co získají od roku 2013 plnou výši přímých plateb z rozpočtu EU. Farmáři EU-15 přitom většinou nepřijímají pravidla modulace s nadšením, modulace jim snižuje výši garantovaných přímých plateb, přičemž nová pravidla tak, jak je předvídal návrh Komise by dala členským státům možnost rozhodnout se pro její navýšení, v neprospěch větších producentů. EP má v této oblasti na rozdíl od legislativy týkající se úpravy pravidel společných trhů zemědělských komodit spolurozhodovací pravomoc, protože se tato úprava týká právě rozvoje venkova, tedy tzv. druhého pilíře SZP.

Komisařka Boelová přitom plánovala učinit z otázky dobrovolné modulace jednu z klíčových otázek také v kontextu další připravované střednědobé revize SZP, která se připravuje na období 2008/2009. Právě zvýšení modulace by dle jejích slov umožnilo nastartovat další ambicióznější programy týkající se rozvoje venkova. Sporná otázka bude tedy zřejmě ještě diskutována v rámci jednání Rady ministrů zemědělství v únoru 2007.

Reforma sektoru ovoce a zeleniny

Parametry reformy byly zveřejněny 24. ledna 2007.

Podstata problému

Sektor je problematický i z hlediska ČR, která od vstupu do EU musí dodržovat kvóty na zpracovanou rajčata (12 tis. t/rok), broskve (1287 t/rok) a hrušky (11 t). V EU přitom tvoří ovoce a zelenina 17% celkové zemědělské produkce – nejvíce ve Španělsku a Itálii, které dohromady vyprodukují téměř polovina produkce EU. ČR nedosahuje ani 1% produkce EU. Konzumace přitom zaostává za produkcí, Světová zdravotnická organizace (WHO) doporučuje 400g ovoce a zeleniny na den, dle statistik však tento požadavek splňují jen Řecko a Itálie. Na vnitřním trhu EU je tak pozorovatelný přetlak nabídky čerstvé zeleniny (záporná bilance OaZ ČR, i když pozorujeme stálý trend poklesu tuzemské

produkce, zvyšující se dovoz hlavně ze Španělska a Polska, Polsko je pak největším zpracovatelem ovoce v EU). Problematickým faktorem je též působení obchodních řetězců, které hrají hlavní roli při stanovování cen.

Cíle reformy

Jako cíle reformy Komise identifikovala snahu uvést do souladu s principy SZP sektory rajčat, citrusů, hrušek, nektarinek, broskví a sušeného ovoce (fíky, švestky, vinné hrozny), zlepšení konkurenceschopnosti, zvýšení spotřeby OaZ, větší zohlednění ekologických požadavků, vyšší finanční podporu pro ekologickou výrobu.

Zrušení vývozních subvencí na OaZ v návrhu prozatím nebylo obsaženo, ale počítá se s ním v důsledku potřeby vyhovět požadavkům WTO (závěry summitu v Hong Kongu prosinec 2005 – snížení vývozních subvencí do r. 2010 a jejich úplné odstranění do r. 2013). Návrh reformy počítá s další podporou producentů organizací (dodatečná podpora v podobě 60% spolufinancování z EU místo současných 50%) v některých nových členských státech se počítá i s mimořádnými podporami na vytváření producentů organizací (bude se týkat především Polska, pobaltských států), mimořádná podpora se ovšem má týkat také „odlehklých regionů“, slučování producentů organizací a jejich vytváření na nadnárodním a meziodvětvovém základě.

Reforma přináší změny intervenčních a krizových mechanismů, hlavní roli mají mít producentů organizace prostřednictvím operačních programů (50% financováno z rozpočtu EU při stažení produktů, na tyto účely je tedy vyčleněno méně peněz z rozpočtu EU, což kritizuje např. Francie). Pokud jsou ovšem stažené produkty dodávány zdarma do škol, výchovných, nápravných či sociálních zařízení má EU proplácet stažení z trhu ze 100%, ale jen do 5% produkce, kterou příslušná producentů organizace uvede na trh – celkem pro toto opatření bylo na 6 let vyčleněno 48 mil. €.

Součástí reformy je pochopitelně i plán plného zavedení systému jednotné přímé platby na půdu, na níž je pěstováno OaZ (celkem vyčleněna částka 800 mil. €). Zavedení SPS má přinést větší manévrovací prostor pro členské státy, které si mohou samy určovat referenční množství a plochy způsobilé pro podporu, panují zde proto obavy, že zemědělci ve státech uplatňujících SPS dají přednost ponechání půdy ladem. Důležitým prvkem je zohlednění ekologických požadavků (zavedení cross-compliance u SPS, podpora operačních programů, které u ekologické výroby spolufinancuje EU ze 60%, každá producentů organizace navíc musí povinně použít

20% výdajů z operačních programů na environmentální opatření.

S platností reformy se počítá od 1. ledna 2008, bude-li schválena do poloviny roku 2007.

Hodnocení

Přetrvávají některé kontroverzní body v tomto sektoru (např. podpora pěstování banánů v „odlehklých“ regionech a využití programů pro LFA k jejímu pokračování). Je patrná snaha podpořit dále koncentraci výroby v rámci producentů organizací (viz mimořádná podpora PO s nadnárodním přesahem či hlavní role PO v krizovém řízení). Pokud jde o snahu podpořit ekologický rozměr produkce, lze zdůraznit hlavní odpovědnost členských států za vytváření operačních programů, ale i povinnost PO, které z nich čerpají, věnovat 20% výdajů na environmentální opatření. Zavedení SPS a operačních programů navíc má vést ke zrušení podpor na zpracování. Snaha zvýšit spotřebu pomocí programu dodávek přebytečného OaZ do škol zdarma je také limitována otázkou omezených vyčleněných finančních prostředků. Přesto jsou parametry reformy ze strany producentů většinou hodnoceny kladně, z hlediska producenta ČR navíc určitý optimismus v souvislosti s dotační politikou nejen EU, ale i států přidaly v oblasti ovoce a zeleniny nové programy v rámci nového fondu EARFD (Osa II. – agroenvi) s dosud neposkytovanou podporou integrovaného pěstování zeleniny. V cestě tak stojí pouze trvajícím proces notifikace českého národního programu pro EARFD v Komisi.

Reforma sektoru vína

Únorové plenární zasedání EP se věnovalo také diskusi o připravované reformě společného trhu s vínem.

Poté, co byly v lednu zveřejněny parametry reformy společného trhu s ovocem a zeleninou a v loňském roce implementována kontroverzní reforma cukerního pořádku, zůstává společný trh s vínem fakticky posledním odvětvím, kterého se ještě nedotkly reformní snahy Komise probíhající na poli SZP v posledních letech. Představy Komise o podobě reformy sektoru vína jsou sice známy již od června 2006, na rozdíl od ovoce a zeleniny však připravovaná reforma ve vinném sektoru vyvolává značné množství kontroverzí a bude tvořit významný bod dalších jednání na poli EP a Rady ministrů zemědělství zřejmě po celou první polovinu roku. Německé předsednictví sice považuje reformu SOT s vínem za jednu ze svých priorit, realistické odhady však naznačují, že nedojde k jejímu schválení během prvního půl roku 2007 a štafetu převezme předsednictví portugalské.

Reformou společného trhu s vínem se zabývalo plenární zasedání EP již 15. února, Komise přitom ještě neprezentovala konkrétní návrh reformy, pouze její uvažované principy. Konkrétní legislativní návrh chce z důvodu konání jarních francouzských prezidentských voleb Komise představit až po jejich skončení, krátce před letními prázdninami.

Velká citlivost této oblasti v rámci SZP a zemědělských politik jednotlivých členských zemí přitom nutí Komisi, aby již nyní diskutovala parametry reformy s dalšími aktéry (lobby, Rada a také EP, který má sice v rámci legislativy týkající se společných zemědělských trhů jen konzultační pravomoc, pokouší se však alespoň v rámci této omezené možnosti dát slyšitelně najevo svůj postoj a výhrady). Plenární zasedání 15. února přijalo zprávu řecké poslankyně Kateriny Batzeliové (PES), která shrnovala připomínky k nejkontroverznějším diskutovaným bodům reformy (hlavní změny v organizaci trhu s vínem a problém povinného vyklučování vinic, které navrhuje Komise).

Sporné body

Vedle omezování vinné produkce vyklučováním náleží mezi nejvíce diskutované otázky problém výrobních postupů a doslazování vína (možnost zrušení dosavadní podpory tohoto postupu zajímá přede-

vším moravské vinaře, jejichž pěstitelské oblasti náleží do severní části zóny B), budoucnost technické destilace vína a problematika soukromého skladování. V těchto bodech zpráva Batzeliové kritizovala již známé vize Komise. Ne všichni poslanci se s kritikou obsaženou právě v této zprávě ztotožňují, většina odmítala především diskutovaná opatření na omezení vinné produkce EU jako „šokovou terapii“ a obviňovala Komisi, že její vize zvýhodňuje především velké producenty. Komise již v červnu 2006 nastínila představu o tom, že prostřednictvím vyklučování by mělo být omezeno pěstování vína v rámci celé EU o 11%, tedy zhruba o 400 000 ha, prozatím však nepadla příliš konkrétní slova o kritériích vyklučovacího programu, tedy zda by se měl týkat velkých pěstitelů a producentů, velkých vinařských oblastí či zda by měl být vázán na nějaké přesnější podmínky. Zpráva EP přitom požadovala zohlednění znevýhodněných oblastí (horských a klimaticky znevýhodněných), jež by podle ní měly být z vyklučovacího programu vyňaty. To je poněkud sporné vzhledem k otázce, co tedy s malými, ale klimaticky výhodnými oblastmi, což se týká i ČR, která svoji malou výrobu vína chce zachovat. Zpráva Batzeliové požadovala také provedení reformy podle dvoufázového schématu (1. fáze v letech 2008–2011, 2. fáze v letech 2012–2015) a též další navýšení fondů pro tuto oblast, což však není téma, které by bylo pro Komisi populární.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP

Plenární zasedání ve dnech 15. – 18. ledna 2007

Ve sledovaném období se nekonalo žádné plenární zasedání, kde by se hlasovalo po jménech.

Na počátku ledna 2007 nicméně došlo k pravidelné obměně vedení Evropského parlamentu, k níž se podle jednacího řádu přistupuje vždy v polovině jeho volebního období.

Plenární zasedání ve dnech 31. ledna – 1. února 2007

Ve sledovaném období se nekonalo žádné plenární zasedání, kde by se hlasovalo po jménech.

Došlo nicméně k dokončení obměny vedení Evropského parlamentu, a to na úrovni jednotlivých výborů.

Plenární zasedání ve dnech 12. – 15. února 2007

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva McCarthyové týkající se veřejných zakázek (A6-0018/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	13. února 2007	567	2	18	7	14	0	
Zpráva Jacksonové týkající se přezkumu rámcové směrnice o odpadech (A6-0466/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	13. února 2007	651	7	19	2	16	0	
Blokandova zpráva týkající se tematické strategie pro recyklaci odpadů (A6-0438/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	13. února 2007	662	0	17	9	3	0	
Favova zpráva týkající se domnělého využití evropských zemí ze strany CIA pro převoz a nezákonné zadržování vězňů (A6-0020/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	14. února 2007	382	0	256	8	74	0	1 posl. ODS nepřítomen
Goepelova zpráva týkající se nepovinné modulace přímých plateb v rámci společné zemědělské politiky (A6-0009/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	14. února 2007	572	0	65	4	16	0	5 posl. ODS nepřítomno
Zpráva týkající se změn klimatu (B6-0045/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	14. února 2007	616	7	25	1	30	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zprávy týkající se Lisabonské strategie (B6-0043/2007; B6-0048/2007) – závěrečné rezoluce ke zprávám	14. února 2007	48; 438	0; 2	343; 103	8; 6	204; 30	0; 0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Batzeliové týkající se reformy společné organizace trhu s vínem (A6-0016/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	15. února 2007	484	1	129	8	24	0	
Yañez-Barnuevo Garcíova zpráva týkající se vnější dimenze boje s terorismem (A6-0441/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	15. února 2007	500	9	53	0	51	0	

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyzádání po jménech.

IV. ŽEBŘÍČEK PLNĚNÍ PRAVIDEL VNITŘNÍHO TRHU

	Deficit		Počet řízení za neimplementaci legislativy
	relativně	absolutně	
Belgie	1,6	26	68
Bulharsko	–	–	–
Česká republika	1,6	26	22
Dánsko	0,3	5	27
Estonsko	1,1	18	11
Finsko	0,7	11	36
Francie	1,3	22	95
Irsko	1,2	20	49
Itálie	2,2	36	161
Kypr	0,8	13	25
Litva	0,3	5	12
Lotyšsko	0,5	8	16
Lucembursko	2,6	42	41
Maďarsko	0,9	15	22
Malta	1,0	16	21
Německo	1,0	17	80
Nizozemsko	1,0	17	51
Polsko	0,9	14	48
Portugalsko	3,0	49	72
Rakousko	1,1	18	57
Rumunsko	–	–	–
Řecko	2,8	45	91
Slovensko	0,6	10	20
Slovinsko	1,0	17	12
Španělsko	1,4	23	109
Švédsko	1,3	21	43
Velká Británie	0,7	12	57
Průměr	1,2	20	50

Zdroj: Evropská komise

V. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

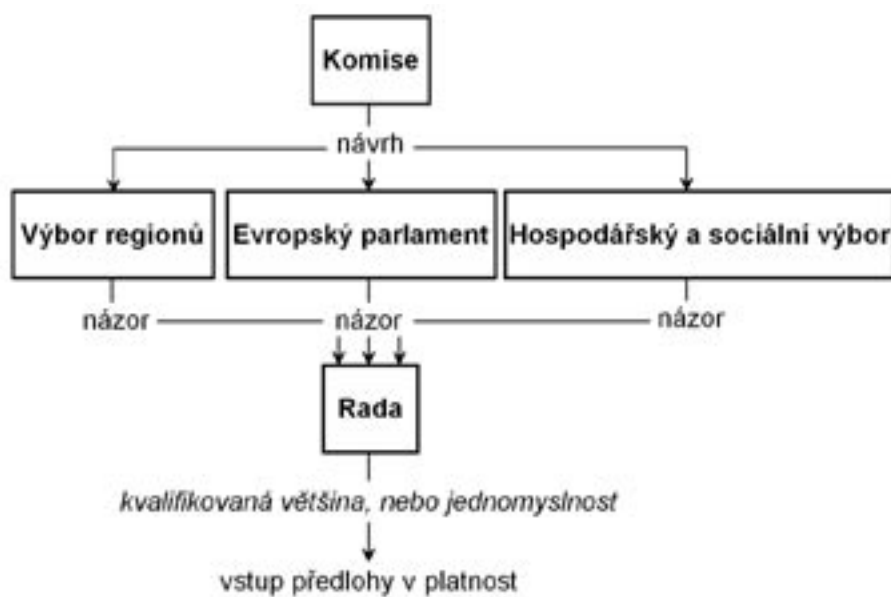
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

VI. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

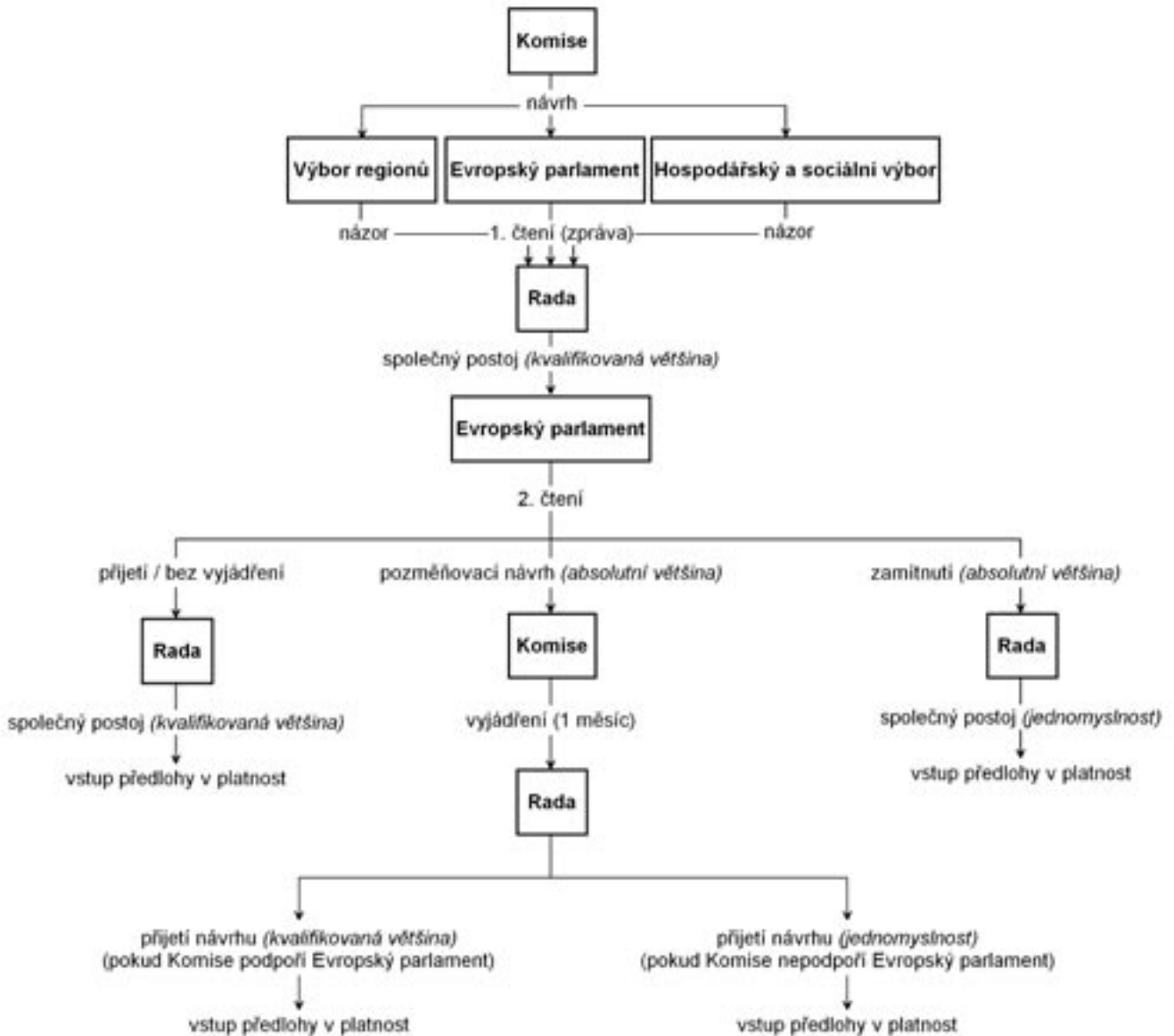
1. Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

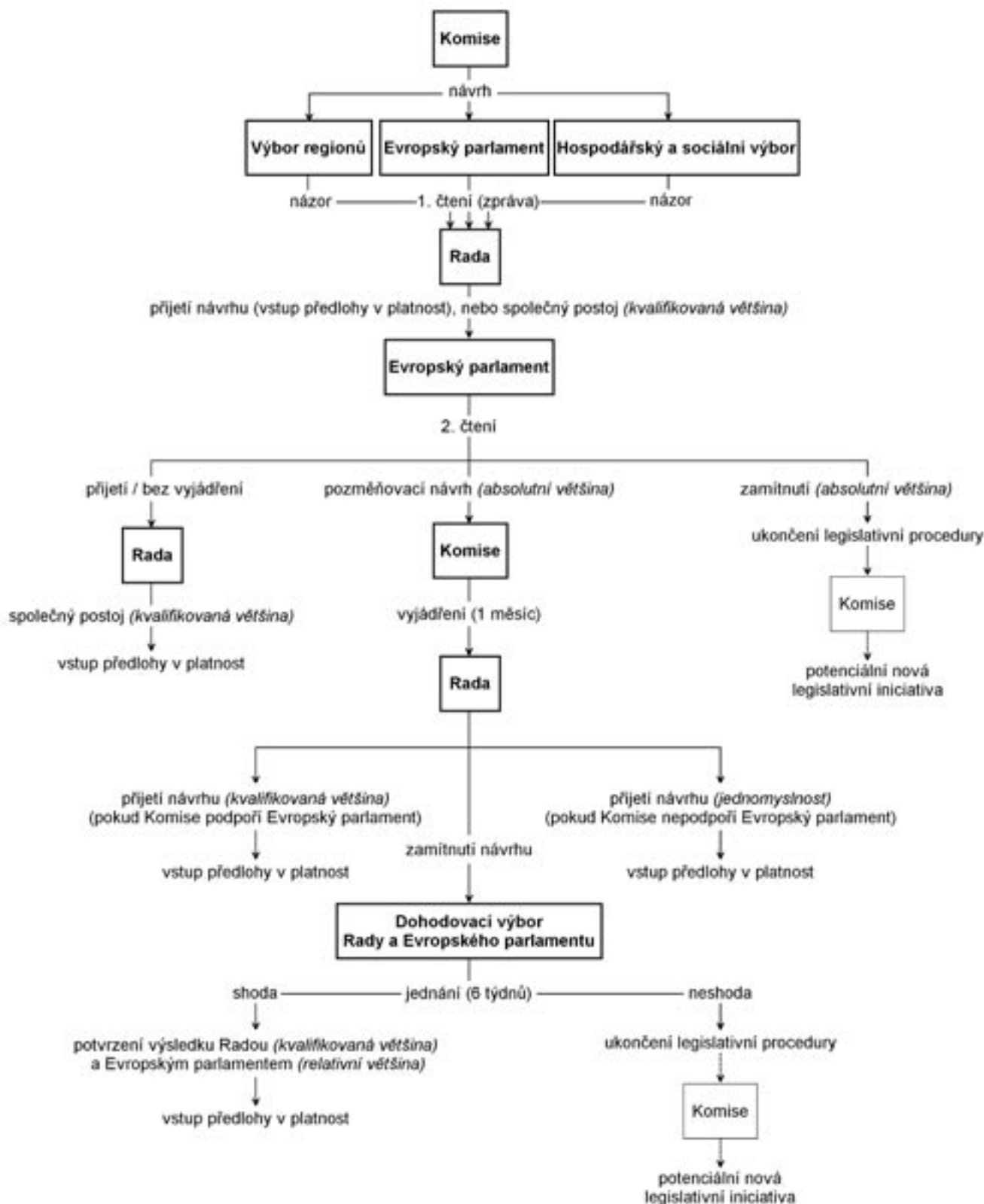
2. Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

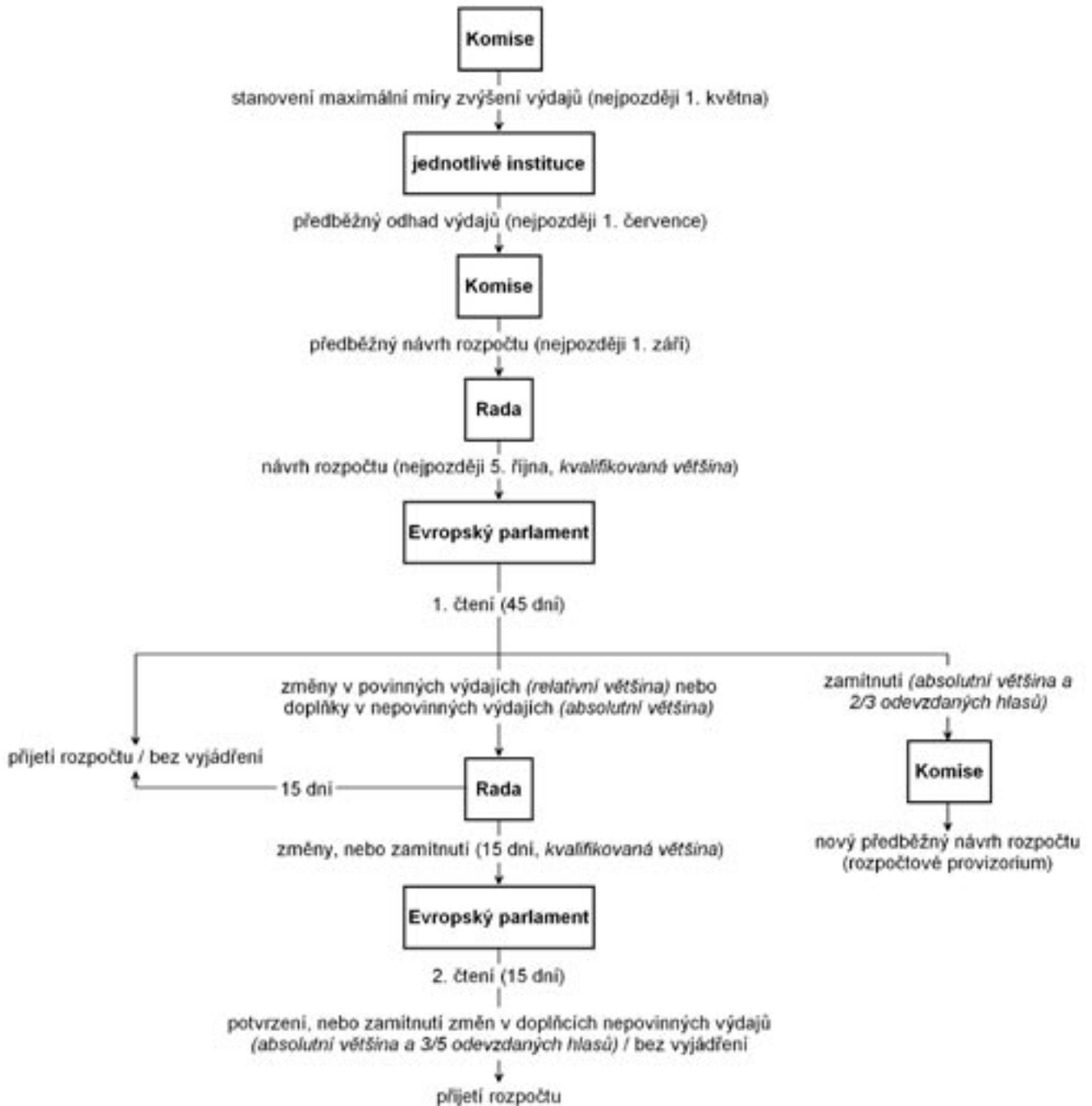
3. Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

4. Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.